Kokousaika	28.9.2026 9:00 -	
Kokouspaikka	Pohjois-Savon liitto, maakuntasali, Sepänkatu 1, Kuopio (+etäyhteys)	
Läsnäolevat jäsenet	Nimi	Tehtävä
	Linnanmäki Vesa	mkh:n puheenjohtaja
	Pääkkö Sakari	mkh:n 1. varapuheenjohtaja
	Tikka Tommi	jäsen
	Piiparinen Auli, jatkoi kokousta etäyhteyden välityksellä klo 10:44	jäsen
	Simpanen Mia	jäsen
	Soininen Juha	jäsen
	Pollari Pekka	jäsen
	Moisander Kirsi	varajäsen
	Keilonen Jenny, etäyhteys	jäsen
	Kaipainen Tanja, etäyhteys	jäsen
Poissaolevat jäsenet	Kauppinen Sanna, jäsen Morko Miina, varajäsen Hintikka-Varis Sari, jäsen	
Muut läsnäolevat	Väätäinen Tuula	mkv:n puheenjohtaja
	Itkonen-Brilli Teija, etäyhteys	mkv:n 1. varapuheenjohtaja
	Määttä Tytti	maakuntajohtaja, esittelijä
	Ollila Timo, poissa klo 9:51-9:52	aluekehitysjohtaja
	Martikainen Ossi, paikalla §§ 102-105, poistui klo 10:09	yhteyspäällikkö
	Miettinen Tarja	hallintojohtaja, mkh:n sihteeri
	Sihvonen Jari, paikalla §§ 102-105, poistui klo 10:09	viestintäasiantuntija
Muut poissaolevat	Riihola Kari, mkv:n 2. varapuheenjohtaja Isola Annaelina, suunnittelujohtaja	
Pykälät	102 - 115	

Puheenjohtaja	Pöytäkirjanpitäjä
Vesa Linnanmäki	Tarja Miettinen

Pöytäkirjan tarkastus	Jenny Keilonen	Tanja Kaipainen
Pöytäkirja yleisesti nähtävänä	Yleisessä tietoverkossa www.pohjois-savo.fi pöytäkirjan tarkastamisen ja allekirjoittamisen jälkeen	

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pöytäkirja tarkastettu sähköisesti

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

§ 106 **Pohjois-Savon liiton talousarvio 2027 sekä taloussuunnitelma 2027-2029**

Maakuntahallitus 22.6.2026 § 74

Maakuntahallitus 28.9.2026 § 106

Asianumero PSL/150/02.02.00/2026

Valmistelijat hallintojohtaja Tarja Miettinen 044 714 2644
taloussuunnittelija Piia Kohonen 044 714 2632

Talousarvion 2027 ja talous- ja toimintasuunnitelman 2027-2029 valmistelua on jatkettu maakuntahallituksen kesäkuussa hyväksymien linjausten mukaisesti. Talousarvio on laadittu varovaisuuden periaatetta noudattaen niin, että liiton varsinaisen toiminnan menot on arvioitu pääosin normaalin toiminnan mukaisesti täysimääräisinä.

Vuoden 2027 toimintamenojen arvioidaan olevan noin 3,370 milj. euroa ja toimintatuottojen noin 3,368 milj. euroa. Tilikauden tuloksen arvioidaan olevan tasapainossa. Henkilöstökustannukset muodostavat noin 70 prosenttia liiton varsinaisen toiminnan menoista, ja niissä on huomioitu kunta-alan sopimuskorotusten arvioitu kustannusvaikutus.

Jäsenkuntien maksuosuudet muodostavat liiton merkittävimmän tulonlähteen. Varsinaisen toiminnan maksuosuuksiin on huomioitu 1,5 prosentin korotus vuodelle 2027. Taloussuunnitelmavuosille 2028 ja 2029 on arvioitu vastaava 1,5 prosentin vuosittainen korotus.

Rakennerahastotehtävien kustannuksista osa katetaan EU:n teknisellä tuella ja osa jäsenkuntien maksuosuuksilla. Nykyisen ohjelmakauden teknisen tuen arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 283 000 euroa ja vuonna 2028 noin 162 000 euroa, mikä kattaa rahoitusta arviolta kesään 2028 saakka. Talousarviovuonna 2027 jäsenkuntien maksuosuuksilla katettavaksi arvioidaan jäävän noin 224 000 euroa. Rakennerahaston rahoitukseen ja tulevaan EU-ohjelmakauteen liittyy epävarmuutta, joka heijastuu suunnitelmavuosien tulo- ja menoarvioihin.

Taloussuunnitelma vuosille 2028-2029 on alijäämäinen. Alijäämään vaikuttavat erityisesti yleinen kustannustason nousu sekä rakennerahastotehtävien rahoituksen epävarmuus. Talouden tasapainoa tuetaan suunnittelukaudella hallitulla taseeseen kertyneen ylijäämän käytöllä. Talousarviovuoden 2027 tasapainosta ja taseeseen kertyneestä ylijäämästä huolimatta suunnitelmavuosien alijäämäisyys edellyttää vastuullista taloudenpitoa ja menojen hallintaa.

Mkj:n ehdotus

Maakuntahallitus päättää jatkaa vuoden 2027 ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelman valmistelua siten, että liitteenä oleva talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys lähetetään jäsenkunnille lausuntoa varten. Jäsenkuntien kannanotot tulee toimittaa Pohjois-Savon liitolle viimeistään 14.10.2026 mennessä.

Päätös

Maakuntahallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Pöytäkirjamerkintä

Kokoustauko asian käsittelyn jälkeen klo 10:48-10:53

Auli Piiparinen siirtyi osallistumaan kokoukseen etäyhteyden välityksellä klo 10:48.

Liitteet

Talousarvio- ja toimintasuunnitelma 2027 sekä taloussuunnitelma 2027-2029

Päätöshistoria:

Maakuntahallitus 22.6.2026 § 74

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuosittain hyväksyttävä talousarvio ja vähintään kolmivuotinen taloussuunnitelma, jossa talousarvio toimii suunnitelman ensimmäisenä vuotena. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne turvaavat edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseen.

Liitto on toteuttanut välttämättömän toimitilajärjestelyn, jolla saavutetaan vuoden 2027 arvioidulla kustannustasolla noin 92 000 euron vuotuiset säästöt vuokrakuluissa nykyiseen kustannustasoon verrattuna. Lisäksi toimitilojen käytön tehostaminen vähentää muita toimitiloihin liittyviä kustannuksia, kuten siivous-, laite- ja käyttökuluja. Näiden toimenpiteiden ansiosta tuleville vuosille esitettävä korotus voidaan pitää maltillisena ja kohdistaa pääasiassa henkilöstömenojen sekä yleisen kustannustason nousun kattamiseen.

Toimitilajärjestelystä huolimatta Pohjois-Savon liiton toiminnan ja talouden tilanteen ennakoidaan heikentyvän suunnittelukaudella 2027-2029. Tämän vuoksi talousarvion valmistelun yhteydessä on laadittu talouden tasapainottamissuunnitelma vuoteen 2033 saakka. Talouden näkymien heikkenemiseen vaikuttavat erityisesti yleinen kustannustason nousu sekä Euroopan unionin alue- ja rakennerahastorahoituksen määrään, hallinnointiin ja tekniseen tukeen liittyvä epävarmuus nykyisen ohjelmakauden päättyessä.

Maakuntien liitot ovat saaneet lakisääteistä teknistä tukea AURA-ohjelman

(Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027) toimeenpanoon, hallinnointiin, valmisteluun, viestintään sekä välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen. Teknisen tuen rahoituksella on katettu merkittävä osa niistä henkilöstö- ja hallintokustannuksista, joita EU:n alue- ja rakennerahastojen toimeenpano alueilla edellyttää. Nykyisen rakennerahastokauden osalta arvioidaan, että EU:lta saatava rahoitus kattaa noin 55 prosenttia vuoden 2027 menoista ja noin 30 prosenttia vuoden 2028 menoista. Tulevan ohjelmakauden rahoitusratkaisuista, teknisen tuen tasosta sekä maakunnan liittojen roolista välittävänä toimielimenä ja maksatusviranomaisena ei ole vielä varmuutta. Mahdolliset muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi Pohjois-Savon liiton tehtäviin, henkilöstörakenteeseen ja taloudellisiin edellytyksiin.

Talouden tasapainottamissuunnitelman tavoitteena on turvata lakisääteisten tehtävien hoitaminen, varmistaa talouden tasapaino pitkällä aikavälillä, ennakoida EU-rahoituksen muutosten vaikutuksia sekä vahvistaa jäsenkuntien maksuosuuksien ennakoitavuutta. Koska tulevan ohjelmakauden sisältöön, rahoitukseen ja maakuntien liittojen tehtäviin liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta, ei tässä vaiheessa ole tarkoituksenmukaista tehdä laajoja rakenteellisia ratkaisuja.

Taloussuunnitelmassa jäsenkuntien maksuosuuksiin esitetään ainoastaan maltillinen tarkistus, jolla katetaan henkilöstömenojen arvioitu noin 1,5 prosentin vuotuinen kasvu sekä yleinen kustannustason nousu. Talouden tasapainoa ylläpidetään lisäksi hyödyntämällä hallitusti liiton taseeseen kertynyttä ylijäämää. Mahdolliset laajemmat sopeuttamis- tai rahoitusratkaisut valmistellaan myöhemmin, kun uuden ohjelmakauden sisältö, rahoituskehys ja maakuntien liittojen tehtävät ovat tarkentuneet.

Talouden tasapainottamissuunnitelma perustuu lähtökohtaan, että Pohjois-Savon liitto kykenee turvaamaan nykyisten lakisääteisten tehtäviensä hoitamisen suunnittelukaudella. Esitetty ratkaisu ei mahdollista uusien pysyvien tehtävien ottamista maakuntaliiton vastuulle ilman vastaavaa lisärahoitusta. Mikäli jäsenkunnat tai valtio osoittavat liitolle uusia tehtäviä, tulee niiden rahoitus ratkaista samassa yhteydessä. Suunnittelukauden aikana mahdollisesti tapahtuvat henkilöstön eläköitymiset tarjoavat kuitenkin mahdollisuuden arvioida tehtävärakenteita, työnjakoa ja resurssien kohdentamista uudelleen muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin. Näin voidaan vahvistaa toiminnan vaikuttavuutta ja luoda edellytyksiä uusille painotuksille ilman merkittäviä lisäresursseja.

Talouden tasapainottamissuunnitelma on laadittu turvaamaan Pohjois-Savon liiton toiminnan taloudellinen kestävyys kuitenkin huomioiden, että isommat rakenteelliset ratkaisut tehdään kun maakuntien liittojen tulevat tehtävät ovat

tarkentuneet. Suunnitelma perustuu vuoden 2025 tilinpäätökseen, talousarvioon 2026 sekä taloussuunnitelmaan 2026-2028. Suunnitelman tavoitteena on turvata lakisääteisten tehtävien hoitaminen, varmistaa talouden tasapaino suunnitelmakaudella, ennakoida EU-rahoituksen muutosten vaikutukset liiton toimintaan ja talouteen sekä vahvistaa jäsenkuntien maksuosuuksien ennakoitavuutta. Talouden tasapainottamissuunnitelma on liitteenä.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2025 arviointikertomuksessaan todennut, että ”Pohjois-Savon liiton toiminta on pysynyt taloudellisesti kestävällä pohjalla ja toiminnallisesti tehokkaana suhteessa jäsenkuntien kantokykyyn. Jäsenkuntien maksuosuuksia on korotettu viimeksi vuodelle 2020, minkä jälkeen liiton merkittävimmän kustannuserän, henkilöstömenojen, taso on noussut virka- ja työehtosopimuskorotusten seurauksena n. 17%. Suuntaa antava asukaslukuperusteinen maksuosuuksien taso on edelleen maltillinen suhteessa muihin maakuntaliittoihin. Tarkastuslautakunta pitää perusteltuna, että jäsenkuntien maksuosuuksien tasoa arvioidaan tulevien vuosien taloussuunnittelussa maakuntaliiton kiristyneessä taloustilanteessa."

Vuoden 2027 talousarvion sekä vuosien 2027-2029 taloussuunnitelman valmistelussa esitetään, että jäsenkuntien maksuosuuksia varsinaiseen toimintaan korotetaan 1,5 prosentilla vuonna 2027. Jatkossa jäsenkuntien maksuosuuksien tasoa arvioidaan vuosittain osana talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelua. Mikäli vuoden 2026 tilinpäätöksen ja 2027 tilinpäätösennusteen perusteella liiton taloudellinen tulos muodostuu ennakoitua paremmaksi ja taseeseen kertyy merkittävästi arvioitua enemmän ylijäämää, voidaan vuoden 2028 talousarvion valmistelussa pidättäytyä jäsenkuntien maksuosuuksien korottamisesta. Ratkaisu arvioidaan osana kokonaisuutta ottaen huomioon liiton taloudellinen asema, toimintaympäristön muutokset sekä tulevaan ohjelmakauteen liittyvät rahoitus- ja tehtävämuutokset.

Korotuksen vaikutus on 36 403 euroa vuonna 2027, jolloin jäsenkuntien maksuosuudet ovat yhteensä 2 463 282 euroa. Korotuksen vaikutus vuodelle 2028 on 36 949 euroa, jolloin jäsenkuntien maksuosuudet ovat yhteensä 2 500 231 euroa. Korotuksen vaikutus vuodelle 2029 on 37 503 euroa, jolloin jäsenkuntien maksuosuudet ovat yhteensä 2 537 735 euroa.

Pohjois-Savon kehittämisrahaston jäsenkuntien maksuosuudet ehdotetaan säilytettäväksi nykyisellä tasolla, yhteensä 264 807 euroa.

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelu etenee seuraavan aikataulun mukaisesti:

- Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027-2029 luonnos käsitellään maakuntahallituksessa syyskuussa.
- Pohjois-Savon liiton perussopimuksen 28 §:n mukaisesti taloussuunnitelman valmisteluvaiheessa jäsenkunnille varataan mahdollisuus tehdä ehdotuksia kuntayhtymän toiminnan kehittämiseksi siten, että talousarvio- ja suunnitelmaehdotus toimitetaan jäsenkunnille lausuttavaksi viimeistään 15.10. mennessä.
- Jäsenkuntien lausunnot otetaan huomioon jatkovalmistelussa ennen lopullisen talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen käsittelyä.
- Keskustelu tulevaisuuden talouden ja toiminnan ratkaisuista käydään jäsenkuntien kanssa seutukierroksella.

Mkj:n ehdotus

Maakuntahallitus päättää, että

- vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelman valmistelua jatketaan edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti,
- jäsenkunnille ilmoitetaan, että vuoden 2027 talousarvioehdotuksen valmistelussa jäsenkuntien maksuosuuksia varsinaiseen toimintaan esitetään korotettavaksi 1,5 %.
- Vuosien 2028 ja 2029 korotustarpeen arvioidaan olevan 1,5 % kumpanakin vuonna. Korotustarve arvioidaan vuosittain osana talousarvion valmistelua. Mikäli vuoden 2026 tilinpäätöksen ja 2027 tilinpäätösennusteen perusteella liiton taloudellinen tulos muodostuu ennakoitua paremmaksi ja taseeseen kertyy merkittävästi arvioitua enemmän ylijäämää, voidaan vuoden 2028 talousarvion valmistelussa pidättäytyä jäsenkuntien maksuosuuksien korottamisesta.
- Pohjois-Savon kehittämisrahaston osalta ehdotetaan perittäväksi jäsenkunnilta sama maksuosuus kuin vuonna 2026, yhteensä 264 807 euroa.

Päätös

Maakuntahallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Liitteet

Pohjois-Savon liiton talouden tasapainottamisen vaihtoehdot

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Oikaisuvaatimus-viranomainen	Pohjois-Savon liitto
Pöytäkirja nähtävänä	Yleisessä tietoverkossa www.pohjois-savo.fi pöytäkirjan allekirjoittamisen jälkeen 25.6.2026
Tiedoksianto	Asianosaiset: Pohjois-Savon kunnat ☑ Annettu tiedoksi sähköisesti Päivämäärä: 30.9.2026 Vastaanottajat: Pohjois-Savon kunnat

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

LIITE: Maakuntahallitus 28.9.2026 / 106 §

Pohjois-Savon liitto

Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2027 sekä taloussuunnitelma 2027–2029

Tietoa
Taitoa
Tekoja

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Sisällysluettelo

1. Maakuntajohtajan katsaus ... 2
2. Pohjois-Savon näkymät ... 4
2.1 Aluetalous ... 4
2.2 Väestökehitys ... 4
2.3 Aluerakenne ... 5
3. Pohjois-Savon liiton toiminta ... 6
3.1 Strategia, tavoitteet ja arvot 2025–2029 ... 6
3.2 Toiminta-ajatus ja tehtävät ... 7
3.3 Pohjois-Savon liiton organisaatio ... 9
3.3.1 Luottamushenkilöhallinto ... 9
3.3.2 Liiton toimisto ... 10
4. Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet ... 12
5. Toiminnalliset tavoitteet päävastuualueittain vuodelle 2027 ... 15
5.1 Aluekehityksen päävastuualue ... 15
5.2 Aluesuunnittelun päävastuualue ... 19
5.3 Hallinnon päävastuualue ... 21
6. Talousarviotaulukot vuodelle 2027 ja suunnitelma vuosille 2028–2029 ... 24
6.1. Käyttötalousosa/tulosyksiköittäin ... 25
6.2 Tuloslaskelmaosa/koko liitto ... 27
6.3 Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa ... 28
7. Maksuosuudet vuodelle 2027 ... 29
7.1 Jäsenkuntien maksuosuudet varsinaiseen toimintaan ja Pohjois-Savon kehittämisrahastoon ... 29
7.2 Vapaaehtoiset maksuosuudet Pohjois-Savon AV-tuotantokannustimeen ... 30
8. Liitteet ... 31
Liite 1 Pohjois-Savon liiton jäsenkuntien maksuosuuksien kehitys vuosina 2017–2027 ... 31
Liite 2 Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet, talousarvio v. 2026 ... 32

Kannen kuvat: Wille Markkanen

Pohjois-Savon liiton julkaisu B 126
Kuopio 2026
Pohjois-Savon liitto Sepänkatu 1,
70100 Kuopio
e-mail: kirjaamo@pohjois-savo.fi
ISBN 978-952-7171-82-0
ISBN (pdf) 978–952–7171–83–7
ISSN 1797-4410

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

1. Maakuntajohtajan katsaus

Vuoteen 2027 siirrytään edelleen epävarmassa toimintaympäristössä. Geopoliittiset jännitteet, maailmantalouden kehitys, ilmastonmuutos, väestörakenteen muutos ja nopea teknologinen murros vaikuttavat samanaikaisesti maakuntien tulevaisuuteen. Euroopan muuttunut turvallisuustilanne on nostanut kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden aiempaa vahvemmin osaksi aluekehittämistä.

Pohjois-Savon taloudessa on nähtävissä myös myönteisiä merkkejä. Vuonna 2025 yritysten liikevaihto kääntyi 0,9 prosentin kasvuun ja vienti kasvoi 7,3 prosenttia. Erityisesti metsäteollisuus, tietojenkäsittelypalvelut sekä terveysteknologia tukivat kehitystä. Talouden piristyminen ei kuitenkaan ole vielä välittynyt työmarkkinoille: työllisyys on heikentynyt ja työttömyys, pitkäaikaistyöttömyys sekä nuorisotyöttömyys ovat kasvaneet. Lähivuosien keskeinen kysymys onkin, kuinka talouden elpyminen muuttuu investoinneiksi, uusiksi työpaikoiksi ja vahvistuvaksi työvoiman kysynnäksi. Nuorten työllistyminen on erityisen tärkeä näkökulma.

Väestökehitys haastaa maakuntaa pitkäjänteisesti. Väestön luonnollinen väheneminen on voimakasta, ja vaikka maahanmuutto tasapainottaa kehitystä merkittävästi, se ei riittänyt kääntämään maakunnan väestömäärää kasvuun. Maakunnan sisällä kehitys eriytyy. Tämä korostaa tarvetta vahvistaa samanaikaisesti Pohjois-Savon veto- ja pitovoimaa sekä kykyä sopeutua älykkäästi väestörakenteen muutokseen.

Maakuntaohjelma ja maakuntasuunnitelma muodostavat maakunnan pitkäjänteisen kehittämisen perustan. Vuonna 2027 aluekehittämisessä huomioidaan entistä vahvemmin toimintaympäristön muutoksesta syntyvä uudistumisen tarve. Vihreän siirtymän, kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden mahdollisuudet kytketään Pohjois-Savon kehittämisen painopisteisiin ja elinkeinopoliittisten kärkialojen ajantasaisuutta arvioidaan suhteessa käynnissä oleviin muutoksiin. Uusiutuvan energian, kierto- ja biotalouden, digitalisaation sekä osaamiseen ja TKI-toimintaan perustuvan uudistumisen mahdollisuudet on kyettävä muuttamaan investoinneiksi, yritystoiminnaksi ja työpaikoiksi eri puolilla maakuntaa.

Liiton rooli maakunnallisessa ilmasto- ja vastuullisuustyössä vahvistuu vuonna 2027. Vuoden aikana vahvistamme omaa osaamistamme sekä maakunnallisen ilmastotyön seurantaa, tiedon kokoamista ja yhteistyötä. Hiilineutraali Pohjois-Savo -työssä syntynyttä tietopohjaa ja toimintaa vakiinnutetaan osaksi liiton työtä, ja liitto ottaa vahvemman koordinoivan roolin maakunnan ilmasto-, kierto- ja biotalousyhteistyössä. Näin ilmastotyö ja vastuullisuus kytkeytyvät entistä tiiviimmin aluekehittämiseen, aluesuunnitteluun, elinvoimaan ja maakunnan pitkän aikavälin muutoskykyyn.

Aluesuunnittelussa vuosi 2027 merkitsee sekä suunnitelmien toimeenpanoa että valmistautumista toimintaympäristön muutoksiin. Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma 2050 viimeistellään alkuvuodesta ja työ siirtyy toimeenpanoon. Samalla uuden alueidenkäyttölain vaikutukset maakuntakaavoitukseen otetaan haltuun yhdessä kuntien, naapurimaakuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Energiamurros, sähkönsiirto, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttävät jatkossa yhä vahvempaa maakunnallista kokonaisnäkemystä.

Vuosi 2027 on myös edunajamisen kannalta merkittävä. Talousarvion valmistelussa vuoden keskeiseksi tehtäväksi on määritelty vaikuttaminen eduskuntavaalien jälkeen aloittavan hallituksen ohjelmaan ja tavoitteisiin. Pohjois-Savon tavoitteet on koottu viiteen kokonaisuuteen: saavutettavuuteen ja liikenneinfraan, rakenteelliseen kasvuun ja uudistumiseen, koulutukseen ja TKI-toimintaan, väestön hyvinvointiin ja toimintakykyyn sekä EU-politiikkaan ja rahoitusasemaan. Maakunnan yhteisen näkemyksen muodostaminen ja johdonmukainen edistäminen edellyttävät tiivistä yhteistyötä kuntien, elinkeinoelämän, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä muiden kumppaneiden kanssa.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Saavutettavuudessa keskeisiä kysymyksiä ovat Savon rata ja valtatie 5 sekä liikenneverkon toimintavarmuus. Pohjois-Savon tavoitteena on edistää Savon radan ja valtatie 5:n muodostaman 5-käytävän asemaa TEN-T-ydinverkossa.

Samalla perusväylänpidon ja väyläinfrastruktuurin niukka rahoitus sekä kasvava korjausvelka vaikeuttavat maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden toteuttamista ja heikentävät liikennejärjestelmän toimintavarmuuden näkymiä. Saavutettavuus on Pohjois-Savolle yritysten kilpailukykyyn, investointeihin, työvoiman liikkuvuuteen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvä kysymys.

EU:n tulevan rahoituskauden valmistelu on toinen keskeinen vaikuttamisen kokonaisuus. Itä- ja Pohjois-Suomen yhteistyössä tavoitteena on turvata NSPA-rahoitus ja alueen muu rahoitusasema tulevalla EU-rahoituskaudella. Ohjelmakauden vaihtumiseen liittyy samalla taloudellista epävarmuutta. Nykyisen rakennerahastokauden EU-rahoitus ei kata liiton toiminnasta aiheutuvia kustannuksia täysimääräisesti, ja uuden ohjelmakauden valmistelu on vielä kesken. Muuttuva EU:n alue- ja rakennepolitiikka korostaa maakunnan yhteisen vaikuttamisen sekä kansallisten ja eurooppalaisten verkostojen merkitystä.

Myös liiton omaa toimintaa on uudistettava. Viestinnästä kehitetään entistä strategisempi, vaikuttavampi ja vuorovaikutteisempi johtamisen väline. Maakunnan kehityksestä tuotettavan tiedon on oltava ajantasaista, ymmärrettävää ja helposti hyödynnettävää. Samalla vahvistetaan sidosryhmädialogia, vaikuttamisviestintää ja alueellisten onnistumisten näkyvyyttä. Vuonna 2027 järjestetään maakunnallinen päättäjätapahtuma.

Maakuntaliiton tärkein voimavara on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Muuttuva toimintaympäristö, uudet painotukset sekä henkilöstön vaihtuvuus edellyttävät hyvää perehdyttämistä, tiedon siirtymistä ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä. Henkilöstön eläköitymiset ja muu vaihtuvuus tarjoavat samalla mahdollisuuden arvioida tehtävärakenteita, työnjakoa ja resurssien kohdentamista uudelleen. Vuonna 2027 myös ilmasto- ja vastuullisuustyön vahvistuminen edellyttää uuden osaamisen rakentamista liiton sisällä.

Talouden suunnittelussa korostuvat vastuullisuus ja ennakointi. Vuoden 2027 jäsenkuntien maksuosuuksiin sisältyy 1,5 prosentin korotus. Samalla rakennerahastokauden rahoitus ja tuleva EU-ohjelmakausi aiheuttavat epävarmuutta suunnitelmavuosille. Talousarvio vuodelle 2027 on tasapainossa, mutta suunnitelmavuosien alijäämäisyys ja rahoituksen epävarmuus edellyttävät menojen hallintaa ja taseeseen kertyneen ylijäämän hallittua käyttöä. Taloussuunnitelman lähtökohtana on nykyisten lakisääteisten tehtävien turvaaminen; uusien pysyvien tehtävien ottaminen liiton vastuulle edellyttää vastaavan rahoituksen ratkaisemista.

Maakuntaliiton tehtävänä on koota yhteistyötä, muodostaa yhteistä tilannekuvaa ja huolehtia siitä, että Pohjois-Savon ääni kuuluu siellä, missä maakunnan tulevaisuuteen vaikuttavia ratkaisuja tehdään. Haluamme myös varmistaa, että nuorten ääni kuuluu maakunnassa. Vaikeassa talous- ja toimintaympäristössä maakunnan oma tekeminen, yhteinen tahtotila ja käytettävissä olevien voimavarojen vaikuttava hyödyntäminen ovat entistä tärkeämpiä. Haluamme siinä kantaa vastuumme.

Maakuntajohtaja
Tytti Määttä

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

2. Pohjois-Savon näkymät

2.1 Aluetalous

Pohjois-Savon talous osoitti vuonna 2025 merkkejä elpymisestä kahden heikomman vuoden jälkeen. Yritysten liikevaihto kääntyi 0,9 % kasvuun ja viennin osalta kasvulukema oli 7,3 %. Teollisuuden kehitys vahvistui ja vienti kasvoi useilla toimialoilla koko maata nopeammin. Erityisesti metsäteollisuus, tietojenkäsittelypalvelut sekä terveysteknologia tukivat myönteistä kehitystä.

Seutukunnista vahvin liikevaihdon kasvu nähtiin Sisä-Savossa (6,9 %), jossa metsäteollisuuden ja elintarviketeollisuuden hyvä kehitys vahvisti alueen taloutta. Myös Ylä-Savo ja Kuopion seutu olivat kasvussa. Varkauden seudulla liikevaihto sen sijaan supistui energiateknologian ja metalliteollisuuden vaikeuksien vuoksi. Koillis-Savossa liikevaihto laski edellisestä vuodesta.

Vienti kasvoi lähes kaikilla alueilla. Kuopion seudun vienti kasvoi peräti 15,0 %. Tähän vaikutti erityisesti lääke- ja terveysteknologian vahva kehitys. Sisä-Savossa ja Ylä-Savossa viennin kasvu oli myös vahvaa. Varkauden seudulla vienti supistui edelleen.

Talouden piristymisestä huolimatta työmarkkinatilanne säilyi haastavana. Työllisyys heikkeni, työttömyys kasvoi ja pitkäaikaistyöttömien määrä nousi edelleen. Myös nuorisotyöttömyys jatkoi kasvuaan, vaikka kasvuvauhti hidastui edellisvuodesta. Maakunnan lähivuosien kehityksen kannalta keskeistä on, kuinka nopeasti talouskasvu alkaa näkyä uusina investointeina, työpaikkoina ja työvoiman kysynnän vahvistumisena.

2.2 Väestökehitys

Pohjois-Savon väkiluku kääntyi vuonna 2025 hienoiseen laskuun kahden kasvuvuoden jälkeen. Maakunnan väestö väheni -303 hengellä ja oli 248 512 henkeä. Väestönkasvu jatkui Kuopiossa ja Siilinjärvellä, Tervossa väkiluku pysyi ennallaan, ja muissa kunnissa asukasmäärä laski. Väestön vähenemistä selittää ennen kaikkea luonnollinen väestötappio, sillä syntyneitä on selvästi vähemmän kuin kuolleita. Vuonna 2025 syntyi 1 806 lasta, kun kuolleita oli 3 151. Luonnollinen väestönmuutos oli näin ollen -1 345 henkeä, ja se oli negatiivinen kaikissa Pohjois-Savon kunnissa. Syntyvyys on pysynyt matalana jo usean vuoden ajan.

Muuttotappio muualle Suomeen kasvoi edellisvuodesta. Nettomuutto maan sisällä oli -308 henkeä. Kuntatasolla muuttovoittoa saivat kuitenkin Kuopio, Siilinjärvi ja muutamat pienemmät kunnat. Väestökehitystä tasapainottaa edelleen maahanmuutto, vaikka sen taso laski edellisvuosista. Nettomaahanmuutto oli vuonna 2025 yhteensä 1 361 henkeä. Määrä on pienempi kuin vuosina 2023–2024, mutta edelleen selvästi korkeampi kuin ennen viime vuosia. Kokonaisuutena Pohjois-Savon väestökehitys vastaa länsimaista väestökehitystrendiä, jolle on tyypillistä syntyvyyden alhaisuus ja ikääntyminen ja jota maahanmuutto on viime vuosina osittain kompensoinut. Vuoden 2025 tiedot osoittavat kuitenkin, että maahanmuutto ei enää täysin riittänyt kääntämään väestökehitystä kasvuun. Kuvassa 1 on esitetty tunnusluvut Pohjois-Savon väestönkehitykseen liittyen.

Seutukunnittain tarkasteltuna väkiluku kasvoi vuonna 2025 Kuopion seudulla, jossa kasvua oli 985 henkeä. Ylä-Savossa väkiluku laski -695 hengellä, Sisä-Savossa -154 hengellä, Koillis-Savossa -98 hengellä ja Varkauden seudulla -341 hengellä.

Kaikkiin Pohjois-Savon kuntiin muuttaa ihmisiä. Mikäli analyyseissa keskitytään vain väestön vähenemiseen voi veto- ja pitovoiman kehittäminen jäädä liian vähäiselle huomiolle. Älykäs sopeutuminen onkin tunnistettu tärkeäksi uudistavaksi kehityspoluksi väestöltään pieneneville kunnille.

Pohjois-Savon liitto

Kuva 1. Kuvassa esitetään Pohjois-Savon väestönmuutostekijöitä vuonna 2025. Lähde: tilastokeskus

2.3 Aluerakenne

Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus julkaisivat alueidenkäytön kehityskuvan 15.1.2024. Kehityskuva sisältää alue- ja yhdyskuntarakenteen tilanne- ja tulevaisuuskuvan sekä kehittämiskuvan, johon on koottu alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen tarpeet. Aluerakenteen kehittämiskuvassa Pohjois-Savoon on tunnistettu seutukaupunkien ja maakuntakeskuksen välinen kasvuvyöhyke, mutta ylimaakunnallisia yhteyksiä ei ole tunnistettu samalla tavalla (ks. kuva oikealla, lähde: SYKE, YM).

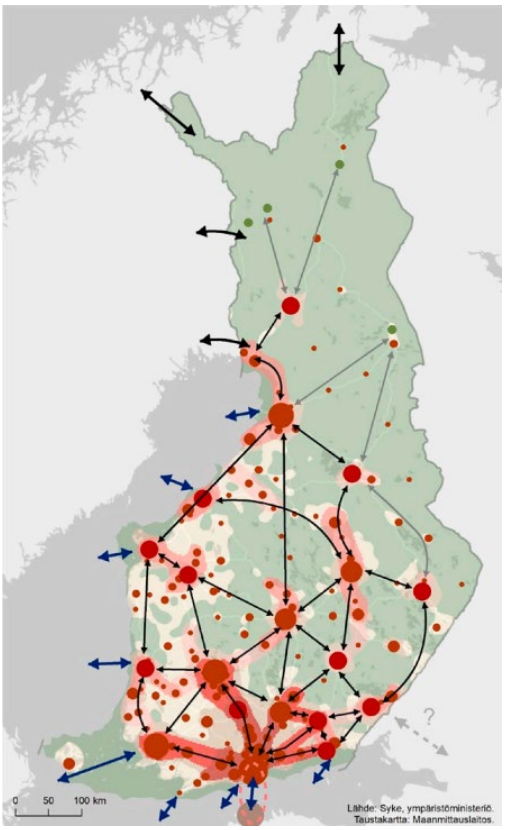

Maakunnan aluerakenteella tarkoitetaan maakunnan keskuksia, alueita ja väyliä, joilla on valtakunnallista tai maakunnallista merkitystä ympäristöön tai liikennejärjestelmään. Aluerakenne muodostuu asumisen, palveluiden, tuotannon ja työpaikkojen, vapaa-ajanalueiden sekä liikenneväylien muodostamasta kokonaisuudesta. Pohjois-Savolle on leimallista kolmen kaupunkiseudun – Iisalmen, Kuopion ja Varkauden – muodostama nauhamainen aluerakenne.

Pohjois-Savon aluerakenteen selkäranka on pohjois-etelä-suuntainen vt5:n ja Savonradan muodostama liikenteellinen kokonaisuus. Sen varteen sijoittuu valtaosa maakunnan asukkaista ja elinkeinoelämästä, vaikka merkittävää teollisuutta on eri puolilla maakuntaa.

Viitoskäytävän varrelle sijoittuu myös maakunnan kolme suurinta työssäkäyntialueiden keskusta – Iisalmi, Kuopio ja Varkaus. Näitä täydentävät kantatien 88 varrella Vieremän ja kantatien 77 varrella Keiteleen työssäkäyntialueet. Viitosvyöhykkeen kanssa risteävät valtatie 9 ja maakunnan eteläosassa valtatie 23. Ne muodostavat valtakunnallisestikin merkittävän poikittaisliikenteen väylät.

Pohjois-Savon liitto

Maakunnan pohjoisosassa viitostie risteää valtatien 27 kanssa. Seututeiden ja yhdysteiden verkosto täydentää pääteiden muodostamaa verkostoa.

Pohjois-Savossa väestö sijoittuu laajalle alueelle vesistöjen ja keskeisimpien liikennereittien läheisyyteen. Harvaanasutuimpia alueita on maakunnan pohjois-, koillis- ja itäosissa sekä Pielaveden, Tervon, Siilinjärven ja Kuopion välille jäävällä vedenjakaja-alueella. Tälle alueelle sijoittuu myös n. 25 % vireillä olevista tuulivoimahankkeista. Tiheimmin asutut alueet ovat tyypillisesti kuntien ja kaupunkien keskuksia, mutta myös väkirikkaita kyliä.

Aluerakenteen kannalta merkittävää on se, millaisia ja minkä toimialan työpaikkoja maakunnassa on. Maakunnan työpaikoista suurin osa on joko palvelu- tai jalostustoimialoilla, keskeisimpinä toimialoina ja kehittämisen kärkinä kone- ja energiateknologia, puunjalostus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu sekä vesi ja biojalostus.

Pohjois-Savon eri osilla on erilaistuvia rooleja suhteessa väestönkasvuun, ikärakenteeseen, asuntotuotantoon ja elinkeinojen kehitykseen. Esimerkiksi kotieläintalouden sijoittumisen näkökulmasta maakunnan aluerakenne näyttää hyvin erilaiselta kuin väestön, loma-asutuksen, luonnon monimuotoisuuden tai työpaikkakeskittymien sijaintia tarkasteltaessa.

3. Pohjois-Savon liiton toiminta

3.1 Strategia, tavoitteet ja arvot 2025–2029

Meillä on tietoa. Meillä on taitoa. Teemme tekoja Pohjois-Savolle ja koko Suomelle.

Olemme aluekehittämisen ja aluesuunnittelun vahva asiantuntija. Luomme verkostoyhteistyöllä, edunrakentamisella ja ohjelmatyöllä näkyvää arvoa Pohjois-Savon kunnille, verkostokumppaneillemme ja ympäröivälle yhteiskunnalle. Uskomme vakaasti yhteistyön voimaan. Yhdessä pystymme vastaamaan nykyisiin ja tulevaisuuden haasteisiin.

Kuva 2. Pohjois-Savon liiton strategia. Lähde: Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon liitto

3.2 Toiminta-ajatus ja tehtävät

Pohjois-Savon liitto on kunnallisen itsehallinnon periaatteiden mukaan toimiva lakisääteinen kuntayhtymä.

Pohjois-Savon liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden elinolosuhteiden ja hyvinvoinnin kehittämiseksi jäsenkuntiensa yhteisenä edunvalvonta-, kehittämis- ja suunnittelukuntayhtymänä.

Pohjois-Savon liiton tehtävänä on määritellä maakunnan kehittämisen tahtotila, suunnitella ja koordinoida maakunnan kehittämistä sekä rakentaa kansallisesti ja kansainvälisesti maakunnan etua.

Aluekehitysviranomaisena Pohjois-Savon liitto vastaa maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laadinnasta ja toteutuksesta. Pohjois-Savon liitto huolehtii maakuntakaavoituksesta eli ylikunnallisesta yleispiirteisestä alueidenkäytön suunnittelusta. Pohjois-Savon liitto vastaa myös eri EU-ohjelmien ja kansallisten erityisohjelmien laadinnasta ja toteutuksesta.

Pohjois-Savoa kehitetään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti vastuullisesti ja tasapainoisesti. Tavoitteena on, että Pohjois-Savon sekä laajemmin koko Itä-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen valtakunnallinen ja kansainvälinen asema vahvistuu. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää maakunnan sisällä vahvaa yhtenäistä näkemystä ja tahtoa sekä määrätietoista yhteistyötä ja luottamusta.

Maakunnan kehitystä tukevat edunajamistehtävät edellyttävät laaja-alaista ja ennakoivaa yhteistyötä niin maakunnassa kuin maakunnan ulkopuolella. Edunajamistyöllä edistetään maakuntastrategian ja maakuntaohjelman toimeenpanoa vaikuttamalla maakunnan kehittymisen kannalta keskeisiin alue-, elinkeino- ja liikennepoliittisiin linjauksiin ja päätöksiin. Pohjois-Savon liiton yhteistyötä ja edunajamista tukevat kukin päävastuualue omalla alallaan.

Liiton toimiston organisaatio on jaettu toiminta-ajatuksen ja tehtävien tehokasta ja taloudellista saavuttamista varten päävastuualueisiin seuraavasti:

- Aluekehittämisen päävastuualue
- Alueiden käytön päävastuualue
- Hallinnon päävastuualue

Toimintatavoissamme korostuu asiantuntijuus, palveluhenkisyys, luotettavuus ja vastuullisuus.

Pohjois-Savon liitto tekee vaikuttamistyössä tiivistä yhteistyötä alueen keskeisten taloudellisten ja poliittisten toimijoiden kanssa. Kumppaneita ovat mm. poliittiset puolueet, talous- ja työmarkkinajärjestöt, koulutuksen järjestäjät sekä alueen kunnat, muut kuntayhtymät ja hyvinvointialue.

Pohjois-Savon liitto tekee maakunnallista yhteistyötä valtakunnallisella tasolla ja aluetasolla. Pohjois-Savon liitto osallistuu maakuntien yhteistyöhön vaikuttaakseen tavoitteidensa toteutumiseen ja yhteistyön tuloksiin. Valtakunnallisesti maakuntien yhteistoimintaa koordinoivat Suomen Kuntaliitto ja Työ- ja elinkeinoministeriö.

EU:n ja globaalin tason yhteistyötä ja edunajamista tehdään itä- ja pohjoissuomalaisena yhteistyönä seitsemän maakunnan kesken, Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston apua hyödyntäen sekä Pohjois- Savon liiton omien suorien kontaktien avulla. Keskeinen yhteistyöfoorumi on myös Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden verkosto (NSPA), joka edistää alueen näkyvyyttä EU:n eri elimissä ja alueen erityishaasteiden huomioimista EU:n politiikkaohjelmissa.

Pohjois-Savon liitto

Itäsuomalaista yhteistyötä tehdään Savo-Karjalan vaalipiirissä sekä Itä-Suomen neuvottelukunnassa (Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu, Etelä-Savo ja Etelä-Karjala). Yhteistyön piiriin kuuluvat asiat, jotka ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyvät maakuntien ohjelmiin sekä koskevat pääosin koko yhteistoiminta-aluetta.

Savo-Karjalan vaalipiiri muodostuu Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnista. Yhteistyö valittujen kansanedustajien kanssa koskee kaikkia vaalipiiristä valittuja edustajia ja heidän tapaamisiaan järjestetään myös maakuntaliittojen yhteistyönä. Itä-Suomen neuvottelukunta tekee yhteistyötä myös Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kanssa molemmille alueille yhteisissä asioissa. Itäisen Suomen ohjelma ja sen vaatima yhteistyö koskee myös Kymenlaaksoa. Pohjois-Savon liitto tekee myös kahdenvälistä yhteistyötä erityisesti naapurimaakuntien kanssa.

Edunajaminen

Edunajamisella tarkoitetaan maakunnan kannalta tärkeiden asioiden edistämistä mm. Suomen valtion ja EU:n päätöksenteossa sekä eri viranomaistahojen parissa. Vuonna 2027 on keskeistä vaikuttaa eduskuntavaalien jälkeen aloittavan hallituksen ohjelmaan ja tavoitteisiin siten, että Pohjois-Savon tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. Hallitusohjelmatavoitteet on määritetty laajassa sidosryhmäverkostossa, jonka käytännön toimintamuoto on säännöllisesti kokoontuva elinvoimatyönjohtoryhmä. Etenkin liikenneinfraa koskevassa edunajamistyössä tehdään tiivistä yhteistyötä Itä-Suomen neuvottelukunnan puitteissa sekä perustetussa 5-käytäväverkostossa. EU-rahoituksen asioissa yhteistyön alustana on Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta.

Pohjois-Savon liitossa edunajamistyö on organisoitu omaan tiimiinsä (maakuntajohtaja, aluekehitysjohtaja, maakuntainsinööri, yhteyspäällikkö), minkä lisäksi sitä valmistellaan ja katselmoidaan johtoryhmän kuukausikokouksissa. Keskeisistä edunajamisen toimenpiteistä raportoidaan kuukausittain maakuntahallitukselle.

Hallitusohjelmatavoitteet on ryhmitetty viiteen temaattiseen kokonaisuuteen: 1) saavutettavuus ja liikenneinfra, 2) rakenteellinen kasvu ja uudistuminen, 3) koulutus ja TKI-toiminta, 4) alueen väestön hyvinvointi ja toimintakyky, 5) EU-politiikka ja rahoitusasema. Näistä on työstetty 40-kohtainen toimenpidesuunnitelma ja vastuunjako sekä perustettu toimenpiteiden seurantaan TEAMS-alusta.

Keskeisiä poimintoja eri teemoista 2027: Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden tuen säilyminen v. 2028 alkavalla rahoituskaudella (500 M€/ohjelmakausi IP-alueella); Savon radan ja VT 5:n saaminen EU:n TEN-T ydinverkkoon asetuksen seuraavassa päivityksessä 2033 (maininta v. 2027 aloittavan hallituksen ohjelmaan); maatalouden rahoituksen ja investointien turvaaminen ja perusväylänpidon rahoituksen nostaminen korjausvelkaa vähentävälle tasolle; yliopistosairaaloiden aseman vahvistaminen antamalla niiden hyötyä TKI-toimintansa tuloksista ja ottamalla yo-sairaalan tavanomaista suurempien käyttökustannusten perusteeksi koko YT-alueen väestö, ei vain sijainti-hyvinvointialueen.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Kuva 3. Pohjois-Savon liiton aluekehittämisen kokonaisuus. Lähde: Pohjois-Savon liitto 2026

3.3 Pohjois-Savon liiton organisaatio

Kuva 4. Pohjois-Savon liiton luottamushenkilö- ja johtamisorganisaatio. Lähde: Pohjois-Savon liitto 2026

3.3.1 Luottamushenkilöhallinto

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön § 12 mukaisesti kuntayhtymän toimielimiä ovat kuntien edustajainkokous, maakuntavaltuusto, maakuntahallitus, maakuntahallituksen työjaosto ja tarkastuslautakunta. Pysyvät ja tilapäiset työryhmät valmistelevat maakuntahallitukselle kuuluvia asioita. Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) vastaa EU-ohjelmien toteuttamisesta Pohjois-Savossa.

Pohjois-Savon liitto

Jäsenkunnat nimeävät kuntavaalien jälkeen kuntien edustajainkokouksen jäsenet perussopimuksessa sovitulla tavalla. Kuntien edustajainkokous valitsee jäsenkuntia edustavat maakuntavaltuuston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Kuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto kaksi kertaa vuodessa pidettävissä kokouksissa. Maakuntavaltuuston tehtävistä määrätään kuntalaissa, erityislainsäädännössä ja perussopimuksessa. Maakuntavaltuustolle on määrärahavaraus muun muassa päättäjäseminaarin järjestämiseen, jonka tavoitteena on vahvistaa päätöksentekijän mahdollisuuksia päätöksenteossa ja vaikuttamistyössä.

Maakuntahallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Maakuntahallitus johtaa kuntayhtymän toimintaa, hallintoa ja taloutta. Maakuntahallitus valvoo maakunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa maakuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Maakuntahallitus kokoustaa 11 kertaa vuodessa. Maakuntahallituksella on työjaosto, joka toimii maakuntahallituksen valmistelua tukevana arviointi- ja valmisteluelimenä päävastuualueiden vastuuhenkilöiden rekrytointi- ja palkkausasioissa sekä merkittävien poliittista keskustelua vaativien asioiden valmistelussa.

Kuntayhtymän ulkoisesta valvonnasta vastaa tarkastuslautakunta. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat maakuntavaltuuston jäseniä. Tarkastuslautakunta kokoontuu vuosittain 5–8 kertaa ja laatii vuosittain valtuustolle arviointikertomuksen sekä raportoi valtuustolle tilikauden aikana myös muista merkittävistä havainnoista.

Jokaisessa maakunnassa toimii maakunnan yhteistyöryhmä (MYR), jonka tehtävänä on huolehtia maakunnan aluekehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisesta. Maakuntahallitus nimeää yhteistyöryhmän jäsenet kunnanvaltuustojen toimikaudeksi. Yhteistyöryhmä on ainutlaatuinen maakunnan keskeisistä toimijoista muodostuva joukko. Yhteistyöryhmän tehtävänä on toteuttaa maakuntaohjelmassa määriteltyjä kehittämistavoitteita sekä sovittaa yhteen eri kehittämisohjelmia ja rahoitusvälineitä. MYR kokoontuu pääsääntöisesti 7 kertaa vuodessa.

3.3.2 Liiton toimisto

Vuonna 2027 Pohjois-Savon liitossa työskentelee 25 vakinaista virka- tai työsuhteista henkilöä, joista yksi tehtävä lakkautuu keväällä 2027. Lisäksi talousarviossa on korkeakouluharjoittelijalle kolmen kuukauden palkkavaraus.

Säännöllisesti kerran kuussa kokoontuvaan maakuntajohtajan nimeämään johtoryhmään kuuluu kymmenen Pohjois-Savon liiton henkilöstöön kuuluvaa jäsentä. Johtoryhmässä on viranhaltijoita, päälliköitä, muita maakuntajohtajan nimeämiä henkilöitä sekä henkilöstön edustaja. Lisäksi päävastuualueilla on omat säännölliset palaverinsa.

Pohjois-Savon liiton yhteistoimintaa ohjaa yhdenvertaisuus- ja työturvallisuuslaki sekä laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Pohjois-Savon liitossa toimii yhteistoimintaelin (YT-toimielin) työnantajan ja henkilöstön neuvottelu- ja valmistelufoorumina siten, että henkilöstöllä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin ratkaisuihin ennen päätöksentekoa. YT-toimielin kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. YT-toimielimessä käsitellään mm. organisaatio- ja palvelutoiminnan muutokset, talouden tasapainottamiseen liittyvät henkilöstöä koskevat toimenpiteet, henkilöstön osaamisen kehittämisen periaatteet ja suunnitelmat, henkilöstöpolitiikkaa, työhyvinvointia ja työoloja koskevat periaatteet sekä muut yhteistoimintamenettelyyn kuuluvat asiat.

Liiton työsuojelutoimikunta valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan (v.2026–2029) ja se koostuu työsuojelupäälliköstä, työsuojeluvaltuutetusta sekä kahdesta varavaltuutetusta. Työsuojelutoimikunnan tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja mahdollistaa henkilöstön osallistaminen liiton turvallisuutta ja terveellisyyttä koskeviin asioihin.

Pohjois-Savon liitto

Henkilöstön fyysistä ja psyykkistä työhyvinvointia edistetään työterveyshuollon työpaikkaselvitysten ja henkilöstösuunnitelman linjausten mukaisesti ja henkilöstöllä on käytössään monipuoliset henkilöstöetuudet omassa työssä jaksamisen ja työssä viihtymisen tukena.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma laaditaan vuosittain talousarvion valmistelun yhteydessä. Kehityskeskustelut käydään päävastuualueen esihenkilön kanssa vuosittain ja keskusteluissa esille nousseiden yksilöllisten ammatillisten kehittämistarpeiden mukaisesti työnantaja kannustaa ja mahdollistaa työntekijöiden jatko- ja täydennyskouluttautumisen ja ammatillisen osaamisen kehittämisen tasapuolisesti kaikille.

Osaamisen kehittäminen ja tulevaisuuteen varautuminen on osa henkilöstösuunnittelua. Henkilöstön eläköitymiset ja muu vaihtuvuus tarjoavat mahdollisuuden arvioida tehtävärakenteita, työnjakoa ja resurssien kohdentamista uudelleen muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin. Henkilöstön poistuessa / vaihtuessa tarkastellaan tilannekohtaisesti erilaisia toteutusvaihtoehtoja (täyttö vakinaisesti tai määräaikaisesti, tehtävien jakaminen, ostopalvelut tai mahdollinen yhteistyö muiden maakuntaliittojen kanssa) arvioiden siten, että valittu ratkaisu mahdollistaa lakisääteisten tehtävien hoitamisen laadukkaasti. Näin voidaan vahvistaa toiminnan vaikuttavuutta ja luoda edellytyksiä uusille painotuksille ilman merkittäviä lisäresursseja. Osatyökykyisten työntekijöiden kohdalla tarkastellaan yksilöllisesti tehtäväjärjestelyjä, mikä tukee työssä jatkamista.

Henkilöstöinfoja pidetään säännöllisesti kaksi kertaa kuussa, toinen etänä maakuntahallituksen kokousinfona ja toinen toimistolla läsnäolotilaisuutena. Kaksi kertaa vuodessa on myös työpaikkakokous, jossa käsitellään ajankohtaisia asioita ja toiminnan kehittämistä koko toimiston väen voimin. Lisäksi järjestetään työpajatoimintaa esim. Talousarvion, strategiatyön tai muun ajankohtaisen yhteisen teeman mukaan.

Kuva 5. Pohjois-Savon liiton henkilöstö. Maakuntainsinöörin tehtävä lakkaa alkuvuodesta 2027 ja se korvautuu liikennejärjestelmäasiantuntijan tehtävänä. Kuvassa viranhaltijat huomioitu *-merkillä.
Lähde: Pohjois-Savon liitto 2026

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

4. Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä maakuntavaltuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä on katettava enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa on tällöin päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan määräajassa. Pohjois-Savon liiton taseessa ei ole kertynyttä alijäämää.

Taloussuunnitelmassa jäsenkuntien varsinaisen toiminnan maksuosuuksiin esitetään maltillinen 1,5 prosentin vuosittainen korotus, jolla katetaan henkilöstömenojen kasvua ja yleisen kustannustason nousua. Talouden tasapainoa ylläpidetään lisäksi hyödyntämällä hallitusti liiton taseeseen kertynyttä ylijäämää. Mahdolliset laajemmat sopeuttamis- tai rahoitusratkaisut valmistellaan myöhemmin, kun uuden ohjelmakauden sisältö, rahoituskehys ja maakuntien liittojen tehtävät ovat tarkentuneet.

Talousarvion 2027 tasapainosta ja taseeseen kertyneestä ylijäämästä huolimatta taloussuunnitelmavuosien alijäämäisyys ja rahoituksen epävarmuus edellyttävät vastuullista taloudenpitoa ja menojen hallintaa. Menokehitystä seurataan säännöllisesti ja taseen ylijäämää hyödynnetään hallitusti.

Talouden tasapainottaminen perustuu lähtökohtaan, että Pohjois-Savon liitto kykenee turvaamaan nykyisten lakisääteisten tehtäviensä hoitamisen suunnittelukaudella. Esitetty ratkaisu ei mahdollista uusien pysyvien tehtävien ottamista maakuntaliiton vastuulle ilman vastaavaa lisärahoitusta. Mikäli jäsenkunnat tai valtio osoittavat liitolle uusia tehtäviä, tulee niiden rahoitus ratkaista samassa yhteydessä. Suunnittelukauden aikana mahdolliset henkilöstön eläköitymiset tarjoavat kuitenkin mahdollisuuden arvioida tehtävärakenteita, työnjakoa ja resurssien kohdentamista uudelleen muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin. Näin voidaan vahvistaa toiminnan vaikuttavuutta ja luoda edellytyksiä uusille painotuksille ilman merkittäviä lisäresursseja.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään liiton toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio laaditaan siten, että edellytykset liiton tehtävien hoitamisen turvataan. Talousarvioon sisällytetään toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan esittää brutto- tai nettomääräisenä.

Liiton toiminta jakautuu seuraaviin talouden tulosyksiköihin:

- luottamushenkilöhallinto
- toimisto (sisältää aluekehityksen, alueiden käytön ja hallinnon päävastuualueet)
- rakennerahasto
- projektit
- rahastot

Jäsenkunnilta perittävillä maksuosuuksilla rahoitetaan luottamushenkilöhallinnon ja toimiston toimintaa, osa rakennerahaston toiminnasta sekä projektien omarahoitusosuuksia. Lisäksi jäsenkunnilta peritään erilliset maksuosuudet Pohjois-Savon kehittämisrahastoon ja vapaaehtoiseen Pohjois-Savon AV-tuotantokannustimeen.

Talousarviossa esitetään kunkin päävastuualueen tehtävät, tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2027 sekä arvio toiminnan kehittymisestä suunnitelmakaudella.

Pohjois-Savon liiton talousarvio ja -suunnitelma on laadittu kuntalain, kuntayhtymän perussopimuksen ja hallintosäännön sekä Kuntaliiton kunnan- ja kuntayhtymän talousarviota ja -suunnitelmaa koskevan suosituksen mukaisesti. Talousarvion laadinnassa otetaan lisäksi huomioon kuntien ja kuntayhtymien talousraportointia koskevat säädökset ja ohjeet.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaisesti talousarvion sitovia eriä ovat maakuntavaltuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Maakuntavaltuustoon nähden maakuntahallitusta sitova taso talousarvion varsinaisessa toiminnassa (luottamushenkilöhallinto, toimisto ja rakennerahasto) on näiden tulosyksiköiden yhteenlaskettujen tulojen ja menojen netto. Maakuntahallitukseen nähden sitova taso on jäljempänä määriteltyjen tulosyksiköiden (luottamushenkilöhallinto, toimisto, rakennerahasto, projektit ja rahasto) bruttomenot/bruttotulot tulosyksiköittäin.

Jäsenkunnat rahoittavat maksuosuuksilla varsinaisen toiminnan (luottamushenkilöhallinto, toimisto sekä osa rakennerahastosta) menot. Vuonna 2027 kunnilta peritään maksuosuuksina 2.463.282 euroa, joka sisältää 1,5 prosentin korotuksen edellisvuodesta. Suunnitelmavuosien 2028 ja 2029 maksuosuuksiin on arvioitu vastaava 1,5 prosentin vuosittainen korotus.

Rakennerahastokaudella 2021–2027 EU:lta saatu rahoitus ei kata toiminnasta aiheutuvia kuluja täysimääräisesti. Tämän vuoksi osa menoista jää jäsenkuntien maksuosuuksilla katettavaksi. Talousarviovuonna jäsenmaksuosuuksilla katettavaksi arvioidaan noin 224.000 euroa. Suunnitelmavuonna 2028 vastaavan osuuden on arvioitu olevan noin 352.000 euroa ja vuonna 2029 noin 517.000 euroa. Vuosien 2028 ja 2029 arviot sisältävät epävarmuutta, sillä nykyisen ohjelmakauden rahoitus on tiedossa kesään 2028 saakka ja uuden ohjelmakauden valmistelu on kesken. Arviot perustuvat nykyiseen tehtävä- ja kustannusrakenteeseen.

Projektien määrärahavaraus sisältää Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston ja Itä- ja Pohjois-Suomen alueellinen valmistelu 2028+ -hankkeen lisäksi 100.000 euron varauksen mahdollisiin vuonna 2027 käynnistyviin uusiin hankkeisiin. Hankkeilla ei pääsääntöisesti ole merkittävää tulosvaikutusta, sillä niiden tulot ja menot ovat lähes samansuuruiset, ja rahoitus perustuu pääosin ulkopuoliseen rahoitukseen tai Pohjois-Savon kehittämisrahastoon.

Pohjois-Savon kehittämisrahastoon kerätään kunnilta 264.807 euroa. Rahastosta myönnetään rahoitusta Pohjois-Savon kehittämisen kannalta merkittäviin hankkeisiin. Painopisteinä ovat erityisesti yritystoiminnan edistäminen ja osaamisen tason kohottamiseen liittyvät innovatiiviset kehittämishankkeet.

Pohjois-Savon AV-tuotantokannustimen toiminta vakiinnutetaan vuoden 2027 alusta, ja sen rahoitus perustuu kuntien vapaaehtoisiin rahoitusosuuksiin vuosille 2027–2029. Kaikkien kuntien osallistuessa vuosittainen rahoitus olisi noin 98.000 euroa.

Talousarvion seuranta

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan 30.6. tilanteen mukaisella osavuosiraportoinnilla, joka annetaan tiedoksi maakuntahallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja jäsenkunnille. Talouden toteutumista seurataan operatiivisesti hallinnon toimesta ja kuukausittain johtoryhmässä. Seurannassa arvioidaan määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumista sekä ennakoidaan tilikauden kehitystä.

Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastajien on annettava maakuntavaltuustolle kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on lisäksi esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Tilivelvollisia ovat kuntalain mukaan toimielinten jäsenet ja sen alaiset tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisten nimeäminen kuuluu maakuntahallituksen toimivaltaan. Maakuntajohtaja ja päävastuualueiden viranhaltijat ovat tilivelvollisia ja vastaavat tehtäväalueidensa toiminnasta ja taloudesta sekä tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja sen raportoinnista.

Käyttösuunnitelmat

Maakuntavaltuuston talousarvion hyväksymisen jälkeen maakuntahallitus hyväksyy talousarvion käyttösuunnitelman meno- ja tulolajeittain eriteltynä tulosyksiköittäin. Käyttösuunnitelmien yksityiskohtainen erittely tulo- ja menotileilleen perustelutekstineen laaditaan hallinnon päävastuualueella.

Pohjois-Savon liitto

5. Toiminnalliset tavoitteet päävastuualueittain vuodelle 2027

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön § 46 mukaisesti maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa toimintatavoitteet, määrärahat ja tuloarviot. Maakuntahallitus hyväksyy talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat. Taloussuunnitelma on keskeinen liiton toiminnan johtamisväline. Siinä määritellään liiton toiminnan tavoitteet, tehtävät ja resurssit. Talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä taloussuunnitelma toteuttavat Pohjois-Savon liiton strategiaa.

Strategisista painopisteistä johdetaan tavoitteet jokaisella talousarviovuodelle. Vuosittain määriteltyjen tavoitteiden pohjalta laaditaan talousarviovuodelle toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan alla olevan taulukon muodoilla.
Tavoite toteutui – tavoite saavutettiin tai ero vähäinen (kuutio)
Tavoite toteutui osittain – vähintään puolet saavutettu (ympyrä)
Tavoite ei toteutunut – alle puolet saavutettu (kuusikuutio)
Ei voida arvioida – tietoa ei ole / epäselvää (viiva)

Arviointi (selite)	Tilanne
Tavoite toteutui: tavoite saavutettiin tai saavuttamatta jääneiden tulosten osuus oli vähäinen ja epäolennainen	
Tavoite toteutui osittain: vähintään puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin	
Tavoite ei toteutunut: tavoite ei toteutunut, tai vain alle puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin	
Tavoitetta ei voida arvioida: esim. mittaustulokset valmistuvat myöhemmin tai tavoite on epäselvä	

Maakuntaliiton talousarvion ja samalla strategian toteutumista seurataan yhteisillä mittareilla, jotka auttavat arvioimaan toiminnan vaikuttavuutta ja kehittämistarpeita. **Sidosryhmäanalyysi** kertoo, kuinka hyvin liitto onnistuu toiminnassaan. **Henkilöstökysely**n avulla varmistetaan, että työntekijöiden kokemukset ja näkemykset huomioidaan toiminnan kehittämisessä. **Rahoituksen seuranta** tarjoaa läpinäkyvän kuvan siitä, miten varoja käytetään ja mihin ne kohdentuvat. Lisäksi **mediaseurannan itseanalyysi** antaa tietoa siitä, millä tavoin maakuntaliiton toiminta ja tavoitteet näkyvät julkisuudessa ja julkisessa keskustelussa. Yhdessä nämä mittarit muodostavat kokonaisuuden, joka tukee liiton toimintaa ja luo pohjan avoimelle arvioinnille. Lisäksi talousarviossa voidaan käyttää muita tarpeellisia tavoitekohtaisia mittareita.

5.1 Aluekehityksen päävastuualue

Aluekehityksen päävastuualue vastaa alueiden kehittämislain mukaisesti aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta maakunnassa. Tähän sisältyvät mm. maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman laadinta sekä ohjelmien toimeenpano maakunnassa (painopistevalinnat, tuen kohdentaminen ja myöntäminen, ohjelmien toteutus ja seuranta sekä alueellisen kehityksen seuranta). Kehittämistoimintaa tukevat maakunnan kehitykseen vaikuttavien tekijöiden sekä koulutustarpeiden ennakointi ja maakunnan kansainvälistymisen tukeminen, mm. EU:n erillisohjelmia hyödyntämällä, samoin kuin kansallinen ja kansainvälinen edunajaminen.

Pohjois-Savon liitto

Aluekehittämisessä huomioidaan toimintaympäristön muutokseen perustuva uudistumisen tarve. Tämä sisältää maakunnan kehitykseen laajasti vaikuttavien kansallisten ja kansainvälisten politiikkaohjelmien, kuten vihreän siirtymän ja kokonaisturvallisuuden, kehityspotentiaalin huomioimisen Pohjois-Savon kehittämisen painopistevalinnoissa. Elinkeinopoliittisten kärkialojen ajantasaisuutta tarkastellaan suhteessa meneillään oleviin muutoksiin. Keskeinen avaus Pohjois-Savon painopistevalintojen uudistamisessa, ja samalla vastaus Euroopan muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, on kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden nostaminen läpileikkaavaksi kehittämisteemaksi.

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2027

Tavoite	**Vahvistetaan rahoituksen ja ohjelmatyön vaikuttavuutta maakunnallisella yhteistyöllä ja viestinnällä**
Mittari	Rahoituksen seuranta, mediaseuranta
Toimenpiteet	■ Vahvistetaan aktiivisesti maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) ja sihteeristön toimintaa osana maakunnallista EU-ohjelman toteutusta sekä yhteensovitusta muiden rahoitusvälineiden kanssa. ■ Varaudutaan toteuttamaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman maakunnallista ja itäsuomalaista tulosviestintää. ■ Edistetään Pohjois-Savon kulttuurin ja luovien alojen strategioiden toteutusta yhdessä kumppaneiden kanssa ja koordinoidaan maakunnallista verkostoa. Edistetään Kulttuuripankki-verkkopalvelun käyttöönottoa Pohjois-Savossa viestinnällä ja koulutuksilla. Osallistutaan Itä-Suomen ja valtakunnalliseen kulttuuriyhteistyöhön sekä edistetään matkailun ja luovan talouden ylimaakunnallisia kumppanuuksia.
Tavoite	**Uudistetaan tietopalveluja tukemaan maakunnan liiton ennakointitehtävää ja viestinnän kehittämistä**
Mittari	Sidosryhmäkysely
Toimenpiteet	■ Tuodaan tietopalvelut vahvemmin osaksi liiton viestintää ■ Vahvistetaan liiton ennakointitehtävän toteutumista ■ Tehdään Kuntamaisema näkymä kiinnostavaksi ja näkyväksi osaksi liiton palvelutarjontaa ■ Osaksi kuntamaisemaa tuodaan ilmastonmuutokseen seurantaan liittyvät mittarit vaikuttavuuden lisäämiseksi.
Tavoite	**Uudistetaan maakuntaohjelman toteutumisen seurantaa**
Mittari	Rahoituksen ja maakuntaohjelman seuranta
Toimenpiteet	■ Luodaan pohja maakuntaohjelman seurannalle ja indikaattorien keräämiselle ■ Hyödynnetään alueellisia kumppanuuksia seurannassa ■ Tuodaan vahvemmin laadullista ja sisällöllistä seurantaa rahoitusseurannan rinnalle
Tavoite	**Kehitetään aluetalouskatsauksen laadintaa ja sisältöä vuorovaikutteisemmaksi**
Mittari	Sidosryhmäkysely, mediaseuranta
Toimenpiteet	■ Hyödynnetään tilastoaineistoja tehokkaammin ■ Vahvistetaan maakunnallisten kumppanuuksien avulla aluetalouden kokonaisnäkymää ■ Tuodaan aluetalouskatsaus vahvemmin osaksi liiton uutisvirtaa

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Tavoite	**Edistetään kokonaisturvallisuuden TSSP-aloitetta ja OECD – tutkimusten hyödyntämistä aluekehittämisessä**
Mittari	Käynnistetään TSSP työ kv-yhteistyössä, sidosryhmäkysely
Toimenpiteet	■ TSSP aloitteeseen liittyvät yhteistyötapaamiset ■ Maakunnallinen yhteistyö kokonaisturvallisuudessa ■ Luodaan kokonaisturvallisuuden kumppanuusaloitteelle (TSSP) toimintamalli ja yhdistetään toiminta aluekehittämisen tavoitteisiin. ■ Työstetään OECD tutkimuksen tulokset aluekehittämisen aloitteiksi
Tavoite	**Vakiinnutetaan AV-tuotantokannustin ja siihen liittyvä aktivointityö**
Mittari	Toteutuneet AV-tuotannot ja niiden vaikuttavuus, mediaseuranta
Toimenpiteet	■ Järjestetään haut ■ Päivitetään hakulomakkeet ja ohjeet ■ Järjestetään AV-tuotantokannustimen aktivointityö ja tuotantojen palvelutoiminta

Arvio suunnittelukauden 2027–2029 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Maailmantalouden ja geopoliittinen tilanne ovat vaikuttaneet myös Pohjois-Savon aluetalouteen kielteisesti, ja yritysten liikevaihto on laskenut parin edellisen vuoden hyvän kehityksen jälkeen. Samoin työttömien ja lomautettujen määrä on kasvanut edellisiin vuosiin verrattuna. Maakunnan myönteistä kehitystä ja elinkeinoelämän kilpailukykyä on pyritty tukemaan kohdentamalla Pohjois-Savon liiton ja Itä-Suomen Elinvoimakeskuksen rahoitusta vaikuttavasti, maakunnallisesti yhteisesti linjattuihin kehittämiskohteisiin maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Kuopion kauppakamarin ja Savon yrittäjien kyselyissä alueen yrityksillä on kuitenkin melko positiivinen tulevaisuudenkuva.

Geopolitiikka vaikuttaa Suomen ja Pohjois-Savon kehitysnäkymiin maailmantalouden muutoksen kautta. Venäjän laajamittainen hyökkäyssota Ukrainassa ja sen seurauksena toimeenpantu pakotepolitiikka ovat vaikuttaneet talouteen samoin kuin yleinen ennakoimattomuus. Kauaskantoisemmat vaikutukset liittyvät energiamurroksen suuntaan ja sisältöön, mikä fossiilisten polttoaineiden kallistumisen myötä on antanut osittain lisäpontta siirtymälle uusiutuviin energialähteisiin ja polttoon perustumattomaan energiateknologiaan. Tilanne ei ole muuttunut edellisestä vuodesta, ja tukea tarvitaan edelleen elinkeinoelämän uudistumiseen ja kasvuun ja sitä kautta työllisyyden parantamiseen.

- Riskinä tunnistetaan se, että kehittämistoimenpiteet eivät yhteisistä linjauksista huolimatta kohdistu vaikuttavimpiin toimenpiteisiin tai maailmantalouden epävarmuus vähentää yritysten kehittämis- ja investointihalukkuutta.
- Geopoliittisista syistä riskinä nähdään edelleen kansainvälisten mm. matkailijoiden ja investoijien rohkeus tulla ja investoida maakuntaan.
- Ohjelmakauden vaihdoksesta johtuva kehittämisrahoituksen väheneminen ja alueellisen päätöksenteon vaikeutuminen
- Suomen talouden elpyminen vaikuttaa vasta viiveellä alueen talouteen ja työllisyyteen
- Pitkittynyt työttömyys vaikuttaa pitkällä tähtäimellä työvoiman riittävyyteen
- Yritysten ja yksityisten talouksien rahoituksen saatavuus jatkuu ja syö kilpailukyvyn paranemista

Maakuntasuunnitelmassa sekä maakuntaohjelmassa 2026–2029 huomioidaan Pohjois-Savon aluetalouden uudistumisen tarve. Tässä avainasemassa on uusiutuvan elinvoiman kehittäminen, alueellisten arvoketjujen vahvistaminen ja teollisen tuotannon arvonlisän nostaminen sekä luovien alojen kiinnittäminen osaksi elinvoiman kehittämistä. Samoin tärkeää on kyky hyödyntää digitalisaation tarjoamia välineitä, jolla osaltaan voidaan vaikuttaa alueen kehitysmahdollisuuksia rajoittavaan osaajapulaan. Uusiutuvan energian investointinäkymät ovat hyvät.

Pohjois-Savon liitto

Investointien toteutumisessa tärkeä seikka on infratarpeista huolehtiminen ja tähän liittyvä kyky osoittaa alueen soveltuvuus ja valmius investoinneille. Edellä mainituilla toimilla voidaan saavuttaa uskottava julkinen kuva Pohjois-Savosta kehittyvänä aluetaloutena ja vakaana investointiympäristönä.

Pohjois-Savon liitolla on myönnettävänä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) varoja. Tukea tulee kohdentaa siten, että rahoitettavilla hankkeilla voidaan synnyttää uutta yritystoimintaa, tukea olemassa olevien yritysten kilpailukykyä ja sitä myöten parantaa maakunnan väestön työllisyyttä. Onnistumalla näissä toimenpiteissä voidaan maailmantalouteen kytkeytyvää epävarmuutta ja kielteisiä vaikutuksia ehkäistä. Edelleen tarvitaan hankeaktivointia, jolla pyritään varmistamaan tukien vaikuttava ja tarkoituksenmukainen käyttö.

- EU-rahoituksen osalta on riskinä, että ohjelmakauden vaihdos tuo katkoksen rahoitukseen ja että puolustusteollisuuden kasvuun siirretty rahoitus ei tule hyödynnettyä maakunnassa riittävästi

Kansallisen ja kansainvälisen vahvuuden ja näkyvyyden lisäämiseksi tiivistetään osaamisalakohtaista yhteistyötä muiden, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen, maakuntien kanssa. Lisäksi suunnataan painopistettä entistä enemmän kansainvälisten rahoituslähteiden sekä uusien rahoitusinstrumenttien hyödyntämiseen. Tämän tukemiseksi edistetään toimijoiden kansainvälistä verkottumista maakunnan kehittämisen kärkialoilla. Liiton omien resurssien rajallisuuden vuoksi pyritään hyödyntämään Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston palveluja aiempaa enemmän.

Varmistetaan tehtävien eriyttäminen EU-säädösten mukaisesti. Laaditulla EU-kauden hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksella varmistetaan tehtävien riittävä eriyttäminen ja tehtävien asianmukainen hoito.

Pohjois-Savon kannalta on tärkeää varmistaa koheesiopolitiikan jatkuminen ja NSPA kriteerien huomioiminen rahoituksessa. Samoin tärkeitä ovat maa- ja metsätalouspoliittiset linjaukset sekä aluekehittämisen yhteensovittamisesta. Aluerakennepolitiikan tukien kriteereinä on tärkeää säilyttää yleinen harvan asutuksen kriteeri sekä Suomen liittymissopimuksen mukainen harvan asutuksen erityiskriteeri, ns. NSPA-tuki.

- Ohjelmakauden vaihdoksen pitkittyminen vaikeuttaa välittävän toimielimen tehtävien hoitamista
- Riskinä että alueellinen päätöksenteko rahoituksessa heikkenee
- Tilastopalvelun ja ennakoinnin kannalta riskejä ovat esimerkiksi tilaston tuottajien mahdolliset päätökset, muuttaa omia palvelupakettejaan (ml. hintojen nosto). Kuntamaisemaan siirtymiseen liittyy riski, etteivät palveluja hyödyntävät löydä tai osaa käyttää uutta aineistoa
- Tekoälypohjaiset mallit tuovat ennakointiin ja strategiatyöhön nopeasti uusia toimintatapoja
- Ennakointityössä riskinä on lisäksi, että ennakoinnin yhteensovittaminen muiden toimijoiden kanssa ei onnistu, mikä heikentää ennakoinnin laatua ja vaikuttavuutta.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

5.2 Aluesuunnittelun päävastuualue

Aluesuunnittelun päävastuualue vastaa alueidenkäyttölaissa sekä nk. aluekehityslaissa maakunnan liitoille annetuista tehtävistä, kuten maakuntakaavoituksesta ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta sekä luonnonvarojen kestävän käytön, ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen edistämisestä. Toteutamme tehtäviämme laajalla yhteistyöllä verkostojemme kanssa ja edistämme Pohjois-Savon menestymisen mahdollisuuksia - elinvoimaa, turvallisuutta, viihtyisyyttä ja saavutettavuutta - kestävästi nyt ja pitkällä aikavälillä.

Aluesuunnittelun päävastuualue valmistelee lausunnot kuntakaavoihin sekä maankäyttöä, liikennejärjestelmää ja ympäristöä koskevaan lainsäädäntöön, suunnitelmiin ja strategioihin. Kerromme ajantasaisilla www-sivuillamme suunnitelmien etenemisestä sekä aluesuunnittelun ajankohtaisista ilmiöistä, joita seuraamme. Kuntien ja sidosryhmien edustajien muodostama aluerakennetyöryhmä toimii maakuntakaavoituksen ohjausryhmänä. Liikennejärjestelmätyöryhmä toteuttaa ja seuraa liikennejärjestelmätyön edistymistä.

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2027

Tavoite	**Liikennejärjestelmäsuunnitelman 2050 päivitys ja toimeenpano**
Mittari	**LJS päivitys valmis, sidosryhmäkysely**
Toimenpiteet	■ Liikennejärjestelmäsuunnitelman viimeistelyyn liittyvät toimenpiteet alkuvuodesta ■ Hallitus hyväksyy LJS:n 3/2027, valtuuston informointi 6/2027 ■ Toimeenpano
Tavoite	**Uuden alueidenkäyttölain voimaantulon aiheuttamat muutokset otetaan haltuun**
Mittari	**Sidosryhmäkysely, mediaseuranta**
Toimenpiteet	■ Laaditaan selvityksiä maakuntakaavan muutostarpeista. Ajantasaisuuden arviointia. ■ Pohditaan muutostarpeet yhdessä (naapuri)maakuntien kanssa ■ Yhteinen pohdinta omistajakuntien kanssa maakuntakaavoituksen roolista ■ Vuorovaikutusta kuntien ja muiden toimijoiden kanssa Pohjois-Savon voimassa olevien maakuntakaavojen ohjausvaikutuksista (teemoittain)
Tavoite	**RYHTI-järjestelmään ja tietomallimuotoiseen suunnitteluun sujuva siirtyminen**
Mittari	**Valmiudet siirtyä paikkatietomuotoiseen suunnitteluun (1.1.2029 alkaen) kehittyvät**
Toimenpiteet	■ RYHTI-käyttäjätunnus ja käyttöoikeudet liitolle ■ Henkilöstön koulutus uuteen järjestelmään ■ Paikkatieto-ohjelmiston alustava valinta ja sen kustannusvaikutusten selvittäminen ■ Harkitaan voimassa olevien maakuntakaavojen viemistä RYHTI-järjestelmään
Tavoite	**Liiton rooli maakunnallisessa ilmasto- ja vastuullisuustyössä vahvistuu**
Mittari	**Sidosryhmäkysely**
Toimenpiteet	■ Henkilöstön kouluttautuminen ■ Ilmastotyön seurattavat teemat Kuntamaisemassa, hiilineutraali Pohjois-Savo hankkeen nettisivujen siirtäminen liiton hallintaan ■ Ilmasto-, kierto- ja biotalousryhmän tai vastaavan koordinointi

Pohjois-Savon liitto

Tavoite	**Green Dealin seuranta tulee uudeksi rutiiniksi**
Mittari	**Seurattavat asiat on määritelty GD-sitoumuksessa**
Toimenpiteet	■ Valittujen teemojen seuranta raportointia varten (raportointi vasta vuonna 2030)

Arvio suunnittelukauden 2027–2029 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Energiamurros erilaisine ulottuvuuksineen näkyy alueidenkäytön suunnittelussa voimassa olevissa maakuntakaavoissa sekä suunnittelukentällä yleisesti. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumiseen kysymykset kytkeytyvät huoleen luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä.

- Riskinä tunnistetaan aihepiirin politisoituminen ja sen vaikutukset voimaantulolle.
- Korkeimmasta Hallinto-oikeudesta saatava päätös maakuntakaavan 2. vaiheen jatkovalituslusta viitoittaa tulevaa maakuntakaavoitustyötä: Seurauksena voi olla tuulivoimateeman uudelleentarkastelu joko yksittäisten alueiden tai koko teeman laajuudessa.

Pyrimme edelleen edistämään päästöttömien energiamuotojen sosiaalista hyväksyttävyyttä kokonaissuunnittelun, avoimen tiedottamisen ja luotettavien selvitysten kautta. Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia seurataan aktiivisesti, sillä maakuntakaavoja laadittaessa vaikutusten yksityiskohtainen selvittäminen on vaikeaa. Sähkönsiirtoyhteyksien kehittämistä seurataan ja eri tuulivoima-alueiden liityntäjohtojen yhteissuunnittelua edistetään maakuntakaavamääräysten mukaisesti.

Aurinkovoimalahankkeita viriää lähitulevaisuudessa nykyisten pilottihankkeiden perässä. Valtakunnallisesti yhteneviin käytäntöihin pyrkiminen aurinkoenergiahankkeiden luvittamisessa vaatii myös meiltä tilanteen seurantaa ja käytäntöihin vaikuttamista. Biotalous ja esim. lantakaasuvoimaloiden rakentaminen etenee Pohjois-Savossa ja niihin liittyvät alueidenkäytön kysymykset tarvitsevat maakunnallista tarkastelua. Kehittämisyhtiöiden hanke maakunnallisesta Invest In toiminnasta kokoaa yhteen potentiaalimme ja linjaa tarpeitamme esim. aluesuunnittelulle, sähkönsiirtoverkostotarpeille ja uudelle infrastruktuurille.

- Riskinä tunnistetaan toisaalta keskustelun polarisoituminen energiakysymyksissä ja toisaalta hankkeiden viivästymisien, keskeytymisten ja toteutumattomuuden aiheuttamat investointivajeet maakuntaan.

Vuosina 2027–2028 valmistellaan siirtymistä valtakunnalliseen rakennetun ympäristön Ryhti-tietojärjestelmään.

- Riskinä tunnistetaan tietojärjestelmän rakentumiseen liittyvät epävarmuudet, tarvittavat uudet ohjelmistot, niiden kustannusvaikutus ja vaikutus henkilöstön kouluttamiseen.
- Riskinä tunnistetaan myös maakuntakaavaprosessin hidastuminen tietojärjestelmään tarvittavan tiedonsiirron viedessä aikaa kaikissa niissä kaavavaiheissa, joissa tuotetaan nähtäville asetettavaa aineistoa.

Vuoden 2027 alussa viimeistellään **Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma.** Samaan ajankohtaan ajoittuu myös asiantuntijan vaihtuminen liitossa, mikä edellyttää hyvää perehdyttämistä. Suunnitelman toimeenpanosta ja toteutumisen seurannasta vastaa Pohjois- Savon liikennejärjestelmätyöryhmä.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

- Liikennerahoituksen vähäisyys niin perusväylänpitoon kuin väyläinfran kehittämiseen sekä korjausvelan kasvu heikentävät maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Maakunnan liikennejärjestelmän toimintavarmuuden kehityssuunta on heikkenevä.
- Riskinä tunnistetaan henkilöstön vaihtumiseen liittyvät mahdolliset katkokset, tiedon siirtymisen ja perehdyttämiseen liittyvät mahdolliset puutteet.

5.3 Hallinnon päävastuualue

Hallinnon päävastuualue vastaa toimielintyöskentelystä, kuntayhtymän taloussuunnittelusta ja seurannasta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, asiakirjahallinnosta ja arkistotoimesta, ICT-, hankinta- ja muista tukipalveluista sekä EU- ja kansallisten hankkeiden maksatuksesta. Hallinto huolehtii kuntataloustyöryhmän työskentelystä, kuntien edunajamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista sekä tukee osaltaan muiden päävastuualueiden vastuulla olevia prosesseja. Lisäksi hallinnon vastuulla on toimia yhteispalveluiden edistämistehtävissä yhteistyössä Valtiovarainministeriön kanssa.

Hallinto tukee liiton aktiivista ja objektiivista sisäistä ja ulkoista viestintää.

Viestintä tukee strategian toteutumista, tekee työtämme näkyväksi sekä rakentaa myönteistä mielikuvaa niin liitosta kuin maakunnastamme.

Tavoitteet ja toimenpiteet talousarviovuodelle 2027

Tavoite	**Organisaationa älykäs, turvallinen ja vaikuttava maakuntaliitto ”perusta kuntoon”**
Mittari	Sidosryhmä- ja henkilöstökysely
Toimenpiteet	■ Määritellään tiedonhallinnan, tietoturvan, tietosuojan, teknologian ja tekoälyn nykytila sekä keskeiset kehittämistarpeet ■ Päivitetään keskeiset ohjeet ja toimintaperiaatteet ■ Päätearkiston digitoinnin käynnistäminen ■ Laaditaan seuraavien vuosien kehityskuva ■ Koulutetaan henkilöstöä em. teemoihin liittyen.
Tavoite	**Turvataan Pohjois-Savon rahoitusasema ja saavutettavuus**
Mittari	Liiton hallitusohjelmatavoitteiden maininnat ja rahoitus hallitusohjelmassa, NRP:ssa, Väyläviraston investointiohjelmassa ym. budjetin ja lainsäädännön ohjauksessa; sidosryhmäkysely ja mediaseuranta
Toimenpiteet	■ Maakuntahallituksen hyväksymien hallitusohjelmatavoitteiden edistäminen ■ IP-yhteistyössä NSPA-rahoituksen ja muun rahoitusaseman turvaaminen tulevalle EU-rahoituskaudelle ■ Itä-Suomen yhteistyössä alueen saavutettavuuden parantaminen, jonka osalta tärkein tavoite on saada Savon radan ja 5-tien muodostama 5-käytävä TEN-T ydinverkkoon asetuksen päivittämisen yhteydessä ■ Yhteistyön ja vaikuttavuuden viestinnän parantaminen, mediayhteistyön monipuolistamisen ■ Maakunnallisen päättäjätapahtuman järjestäminen ■ Nuorten vaikuttaja-akatemian jatkaminen ja kehittäminen

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Tavoite	**Viestinnästä tehdään strateginen, vaikuttava ja vuorovaikutteinen johtamisen väline, joka tekee Pohjois-Savon edunajamisen, onnistumiset ja tiedon näkyviksi sekä vahvistaa vaikuttavuutta kaikissa kanavissa**
Mittari	Mediaseuranta: mediaosumat (tiedotteet), avausprosentti (uutiskirje) ja näyttökerrat (sosiaalinen media) sekä onnistumistarinoiden tuotantomäärä
Toimenpiteet	■ Viestinnästä strateginen johtamisen työkalu ■ Vaikuttamisviestinnän osuvuus paranee ■ Sidosryhmädialogi vahvistuu ■ Tilastoviestinnästä tulee helposti jaettava sisältövirta ■ Kuntien edunajaminen tehdään näkyväksi ■ Alueelliset onnistumiset tehdään näkyviksi ■ Mediaseuranta ja viestinnän arviointi systematisoituvat ■ Verkkosisällöt tukevat ohjausta ja löydettävyyttä ■ Vuoden 2027 korkeakouluharjoittelija viestintään
Tavoite	**TAHE- ja ICT-palvelujen järjestämistä valmistellaan hankintalainsäädäntö huomioon ottaen siten, että ratkaisuilla turvataan toiminnan jatkuvuus sekä tavoitellaan laadukkaita, kuntayhtymän tarpeisiin soveltuvia ja kustannustehokkaita ratkaisuja**
Mittari	TAHE- ja ICT-palvelujen järjestämistä koskeva aikataulu- ja toteutussuunnitelma on laadittu
Toimenpiteet	■ Seurataan kansallisen ja EU:n hankintasääntelyn kehitystä ja huomioidaan mahdolliset muutokset palveluiden järjestämisen valmistelussa ■ Selvitetään palveluiden vaihtoehtoiset järjestämistavat ja markkinatilanne sekä käydään tarvittavat markkinavuoropuhelut ■ Laaditaan TAHE- ja ICT-palvelujen järjestämistä koskeva aikataulu- ja toteutussuunnitelma, jossa määritellään mahdollisten kilpailutusten sekä vaiheittaisten palvelusiirtojen eteneminen
Tavoite	**Liiton rahoittamien hankkeiden maksatushakemukset käsitellään määräajassa ja paikan päällä varmennukset toteutetaan suunnitelmallisesti ohjelmakauden vaatimusten mukaisesti**
Mittari	Hankkeiden (n 100 kpl) maksatushakemusten käsittely alle 80 päivässä Paikan päällä varmennuksia toteutettu 14 kpl
Toimenpiteet	■ Varmistetaan maksatusten tarkoituksenmukainen työnjako ja riittävä resurssointi siten, että käsittelyajoissa pysytään myös loma- ja poissaolotilanteissa. ■ Laaditaan työsuunnitelma paikan päällä varmennuksista.
Tavoite	**Hyvinvoiva henkilöstö muuttavassa toimintaympäristössä**
Mittari	Henkilöstökysely: Työfiilis eri teemoissa säilyy hyvällä tasolla ka. vähintään 4
Toimenpiteet	■ Seurataan aktiivisesti Kevan pulssimittauksella toimiston työfiilistä. ■ Työpaikkaselvitys työterveyshuollon kanssa tehty. ■ Työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelma laadittu työpaikkaselvityksessä tehtyjen havaintojen pohjalta. ■ Koko liiton yhteinen kehittämispäivä entisten päävastuualuekohtaisten sijaan järjestetty ajankohtaisten työhyvinvointia edistävien teemojen pohjalta.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Arvio suunnittelukauden 2027–2029 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Hankintalain muutokset vaikuttavat Pohjois-Savon liiton nykyisten ICT-palvelujen sekä talous- ja henkilöstöhallinnon (TAHE) palvelujen järjestämiseen. Pohjois-Savon liitto on ilmoittanut Valtiokonttorille sidosyksikkösopimusten siirtymäajan käytöstä 30.6.2030 saakka. Palvelut ovat liiton toiminnan jatkuvuuden ja lakisääteisten tehtävien hoitamisen kannalta keskeisiä ja kriittisiä. Palvelutuottajien vaihtaminen edellyttää kilpailutusten lisäksi laajaa valmistelua, järjestelmien ja tietojen siirtoa, integraatioiden toteuttamista sekä hallittua käyttöönottoa. TAHE-palveluissa tarkoituksenmukainen siirtymäajankohta on tilikauden vaihtuessa.

- ICT- ja TAHE-palvelujen järjestämistavan muuttaminen edellyttää huolellisesti suunniteltuja siirtymä- ja käyttöönottovaiheita, joihin liittyy aikataulu-, jatkuvuus-, tietoturva-, tietosuoja- ja kustannusriskejä. Palvelujen yhtäaikainen uudelleenjärjestäminen sitoo liiton omaa henkilöstöresurssia ja lisää kokonaisuuden yhteensovittamiseen sekä muutoskustannuksiin liittyviä riskejä.
- Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita kilpailuttaessa riskinä tunnistetaan kuntayhtymän tarpeisiin soveltuvien palveluntarjoajien ja järjestelmien rajallinen määrä, joka voi heikentää palvelujen saatavuutta ja lisätä kustannuspaineita.
- EU-hankinta-asetuksen valmistelu on kesken, ja sen vaikutukset kansalliseen hankintalainsäädäntöön sekä liiton tuleviin ICT- ja TAHE-palveluratkaisuihin ovat vielä avoinna.

Henkilöstökulut muodostavat liiton menoista isoimman osuuden, minkä vuoksi palkkaratkaisujen ja muiden henkilöstökustannusten muutoksilla on olennainen vaikutus talouden tasapainoon. Virka- ja työehtosopimusten korotukset vuosina 2027–2028 ovat yhteensä 3,8 %, mikä edellyttää edelleen tiukkaa taloudenpitoa ja ennakoivaa henkilöstöresurssien suunnittelua. Vuoden 2029 sopimusratkaisut eivät ole vielä tiedossa.

- Henkilöstön poistuessa / vaihtuessa tarkastellaan tilannekohtaisesti erilaisia toteutusvaihtoehtoja (täyttö vakinaisesti tai määräaikaisesti, tehtävien jakaminen, ostopalvelut tai mahdollinen yhteistyö muiden maakuntaliittojen kanssa) arvioiden siten, että valittu ratkaisu mahdollistaa lakisääteisten tehtävien hoitamisen laadukkaasti. Lisäksi ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla ja siihen kytkeytyvällä osaamisen kehittämisellä pyritään varmistamaan olemassa olevien resurssien työllistyminen myös muuttuvissa olosuhteissa. Osatyökykyisten työntekijöiden kohdalla tarkastellaan yksilöllisesti tehtäväjärjestelyjä, mikä tukee työssä jatkamista.

Euroopan komission ehdotus rahoituskehyksistä vuosille 2028–2034 sisältää merkittäviä muutoksia EU-politiikkojen ja rahoituksen painopisteisiin. Pohjois-Savolle tärkeät aluepolitiikan ja maatalouspolitiikan sektorit supistuvat ja unionin varoja käytetään aiempaa selvästi enemmän mm. ulkoisen turvallisuuden, puolustuksen ja kilpailukyvyn teemoihin.

- Tulevan EU-ohjelmakauden koheesiorahoituksen pieneneminen vaikuttaa väistämättä myös käytössä olevaan tekniseen tukeen. Teknisellä tuella on katettu noin 70 prosenttia rakennerahaston henkilöstökuluista ja loppuosa kustannuksista on katettu jäsenkuntien maksuosuuksilla. Nykyisen ohjelmakauden teknisen tuen arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 283.000 euroa ja vuonna 2028 noin 162.000 euroa. On huomioitavaa, että nämä arviot koskevat nykyisen ohjelmakauden tukea ja uuden ohjelmakauden teknisen tuen osalta ei ole vielä olemassa rahoituskehystä.
- Maakuntaliittojen roolista on käynnistetty selvitys. Riskinä on maakuntien liittojen aseman heikentyminen alue-valtiosuhteessa.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

Tietosuoja nähdään osana organisaation riskienhallintaa ja palvelun laatua sekä vastuun ottamisena lakisääteisistä velvollisuuksistamme. Tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät riskit korostuvat suunnittelukaudella 2027–2029 toimintaympäristön digitalisoituessa ja kyberuhkien kehittyessä. Keskeisiä riskejä ovat tietomurrot, tietojenkalastelu ja käyttäjätunnusten väärinkäyttö, henkilötietojen tai salassa pidettävien tietojen vaarantuminen sekä kriittisten tietojärjestelmien ja ulkoisten ICT-palvelujen häiriöt, jotka voivat vaikuttaa toiminnan jatkuvuuteen ja lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Tekoälypalvelujen käytön lisääntyminen sekä tietosuojaa, tietoturvaa ja tekoälyä koskevan sääntelyn kehittyminen tuovat lisäksi uusia vaatimuksia tiedon turvalliselle käsittelylle, henkilöstön osaamiselle ja riskienhallinnalle. Riskien hallinta edellyttää riittäviä henkilöstö- ja taloudellisia resursseja, ajantasaisia teknisiä suojaustoimenpiteitä sekä jatkuvaa henkilöstön osaamisen kehittämistä.

6. Talousarviotaulukot vuodelle 2027 ja suunnitelma vuosille 2028–2029

Talousarvio muodostuu käyttötalousosasta, investointiosasta, tuloslaskelmaosasta ja rahoitusosasta. Pohjois-Savon liiton talousarviossa ei ole investointiosaa, koska liitolla ei ole investointeja. Talousarviossa osoitetaan tulosyksiköittäin liiton toiminnan toimintatulot ja - menot, rahoitustulot ja - menot, tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä/alijäämä.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

6.1. Käyttötalousosa/tulosyksiköittäin

TOIMINTATULOT	TP 2025	TA 2026 +muutos	TAE 2027	muu-tos -%	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatulot						
TOIMISTO	**2 555 017**	**2 538 444**	**2 541 182**	**0,1 %**	**2 563**	**2 601**
Myyntitulot, josta	2 426 879	2 426 879	2 463 282	1,5 %	2 500	2 538
- kuntien maksuosuudet	2 426 879	2 426 879	2 463 282	1,5 %	2 500	2 538
Tuet ja avustukset	110 134	101 565	73 900	-27,2 %	59	59
Muut toimintatulot	18 004	10 000	4 000	-60,0 %	4	4
RAKENNERAHASTO	**291 000**	**282 600**	**282 600**	**0,0 %**	**162**	**0**
Tuet ja avustukset	291 000	282 600	282 600	0,0 %	162	0
PROJEKTIT	**265 050**	**201 809**	**181 097**	**-10,3 %**	**172**	**172**
Tuet ja avustukset	265 050	201 809	181 097	-10,3 %	172	172
RAHASTOT	**264 807**	**400 906**	**362 969**	**-9,5 %**	**363**	**363**
Myyntitulot	264 807	400 906	362 969	-9,5 %	363	363
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	**3 375 874**	**3 423 759**	**3 367 848**	**-1,6 %**	**3 260**	**3 136**

TOIMINTAMENOT	TP 2025	TA 2026 +muutos	TAE 2027	muu-tos -%	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	**-183 223**	**-186 102**	**-210 010**	**12,8 %**	**-194**	**-210**
Henkilöstömenot	-101 544	-119 352	-127 535	6,9 %	-119	-128
Palvelujen ostot	-73 117	-61 950	-77 375	24,9 %	-70	-78
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 816	-400	-1 000	150,0 %	-1	-1
Muut toimintamenot	-5 746	-4 400	-4 100	-6,8 %	-4	-4
TOIMISTO	**-2 065 292**	**-2 180 800**	**-2 106 327**	**-3,4 %**	**-2 101**	**-2 170**
Henkilöstömenot	-1 482 310	-1 571 824	-1 536 467	-2,2 %	-1 535	-1 557
Palvelujen ostot	-396 671	-406 891	-457 095	12,3 %	-453	-500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 001	-19 500	-20 700	6,2 %	-21	-21
Avustukset	-3 100	-3 100	-3 100	0,0 %	-3	-3
Muut toimintamenot	-166 209	-179 485	-88 965	-50,4 %	-89	-89
RAKENNERAHASTO	**-426 607**	**-448 659**	**-506 595**	**12,9 %**	**-513**	**-519**
Henkilöstömenot	-351 913	-367 655	-430 155	17,0 %	-436	-443
Palvelujen ostot	-46 697	-52 980	-58 800	11,0 %	-59	-59
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 280	-1 450	-2 000	37,9 %	-1	-1
Muut toimintamenot	-26 716	-26 574	-15 640	-41,1 %	-16	-16
PROJEKTIT	**-275 140**	**-210 987**	**-184 097**	**-12,7 %**	**-175**	**-175**
Henkilöstömenot	-159 763	-109 787	0		0	0
Palvelujen ostot	-108 438	-95 732	-184 097	92,3 %	-175	-175
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-343	0	0		0	0
Muut toimintamenot	-6 597	-5 468	0		0	0
RAHASTOT	**-376 279**	**-400 906**	**-362 969**	**-9,5 %**	**-363**	**-363**
Avustukset	-376 279	-400 906	-362 969	-9,5 %	-363	-363
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	**-3 326 541**	**-3 427 454**	**-3 369 998**	**-1,7 %**	**-3 345**	**-3 438**

Pohjois-Savon liitto

	TP 2025	TA 2026 +muutos	TAE 2027	muu-tos -%	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
TOIMINTAKATE	**49 333**	**-3 695**	**-2 150**		**-85**	**-302**
RAHOITUSTULOT JA -MENOT						
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	**-36**	**0**	**0**		**0**	**0**
Muut rahoitusmenot	-36					
TOIMISTO	**9 496**	**2 150**	**2 150**		**2**	**2**
Korkotulot	8 601	2 000	2 000		2	2
Muut rahoitustulot	1 104	200	200		0	0
Korkomenot						
Muut rahoitusmenot	-209	-50	-50		0	0
RAKENNERAHASTO	**-1**	**0**	**0**		**0**	**0**
Muut rahoitusmenot	-1					
PROJEKTIT	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**
RAHASTOT	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	**58 792**	**-1 545**	**0**		**-83**	**-300**
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	111 472					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**170 264**	**-1 545**	**0**		**-83**	**-300**

b

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

6.2 Tuloslaskelmaosa/koko liitto

	TP 2025	TA 2026 +muutos	TAE 2027	muutos -%	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
TOIMINTATULOT	**3 375 874**	**3 423 759**	**3 367 848**	**-1,6 %**	**3 260**	**3 136**
Myyntitulot	2 691 686	2 827 785	2 826 251	-0,1 %	2 863	2 901
Tuet ja avustukset	666 184	585 974	537 597	-8,3 %	393	231
Muut toimintatulot	18 004	10 000	4 000	-60,0 %	4	4
TOIMINTAMENOT	**-3 326 541**	**-3 427 454**	**-3 369 998**	**-1,7 %**	**-3 345**	**-3 438**
Henkilöstömenot	-2 095 530	-2 168 618	-2 094 157	-3,4 %	-2 090	-2 127
Palvelujen ostot	-624 924	-617 553	-777 367	25,9 %	-757	-813
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 440	-21 350	-23 700	11,0 %	-23	-23
Avustukset	-379 379	-404 006	-366 069	-9,4 %	-366	-366
Muut toimintamenot	-205 268	-215 927	-108 705	-49,7 %	-109	-109
TOIMINTAKATE	**49 333**	**-3 695**	**-2 150**	**-41,8 %**	**-85**	**-302**
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	**9 460**	**2 150**	**2 150**		**2**	**2**
Korkotulot	8 601	2 000	2 000		2	2
Muut rahoitustulot	1 104	200	200		0	0
Korkomenot	0	0	0		0	0
Muut rahoitusmenot	-246	-50	-50		0	0
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	**58 792**	**-1 545**	**0**		**-83**	**-300**
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	111 472					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**170 264**	**-1 545**	**0**		**-83**	**-300**

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT					
Toimintakate % (100 * Toimintakate/Toiminta-tuotot)	1,46	-0,11	-0,06	-2,62	-9,63
Vuosikate / Poistot % (Liitolla ei ole poistoja)					
Taseen kertynyt ylijäämä, 1000 €	1 387	1 385	1 385	1 302	1 003

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

6.3 Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa

	TP 2025	TA 2026 +muu-tos	TAE 2027	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	58 792	-1 545	0	-83	-300
Rahoituksen rahavirta					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	58 792	-1 545	0	-83	-300

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

7. Maksuosuudet vuodelle 2027

7.1 Jäsenkuntien maksuosuudet varsinaiseen toimintaan ja Pohjois-Savon kehittämisrahastoon

Kunta	Maksuunpantua kunnallisveroa vastaava verotettava tulo (€), verovuosi 2024	Jako-osuus %	Varsinainen toiminta Maksuosuusarvio (€) 2027	Pohjois-Savon kehittämisrahasto Maksuosuusarvio (€) 2027
Iisalmi	390 580 100	7,82	192 583	20 703
Joroinen	87 390 568	1,75	43 089	4 632
Kaavi	41 286 775	0,83	20 357	2 188
Keitele	34 339 227	0,69	16 932	1 820
Kiuruvesi	118 322 385	2,37	58 341	6 272
Kuopio	2 671 463 093	53,47	1 317 213	141 603
Lapinlahti	157 312 687	3,15	77 566	8 338
Leppävirta	177 649 813	3,56	87 593	9 416
Pielavesi	60 014 831	1,20	29 591	3 181
Rautalampi	48 643 473	0,97	23 985	2 578
Rautavaara	19 611 253	0,39	9 670	1 040
Siilinjärvi	463 070 992	9,27	228 325	24 545
Sonkajärvi	59 037 297	1,18	29 109	3 129
Suonenjoki	118 542 130	2,37	58 449	6 283
Tervo	22 349 547	0,45	11 020	1 185
Tuusniemi	37 028 540	0,74	18 258	1 963
Varkaus	401 661 319	8,04	198 046	21 290
Vesanto	28 708 970	0,57	14 155	1 522
Vieremä	58 813 682	1,18	28 999	3 117
Pohjois-Savo	4 995 826 682	100,00	2 463 282	264 807

Varsinaisen toiminnan ja Pohjois-Savon kehittämisrahaston maksuosuudet määräytyvät samalla periaatteella. Lopulliset maksuosuudet määräytyvät vuoden 2025 verotustietojen valmistuttua syksyllä 2026, jolloin kuntakohtaiset muutokset ovat mahdollisia.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Pohjois-Savon liitto

7.2 Vapaaehtoiset maksuosuudet Pohjois-Savon AV-tuotantokannustimeen

Kunta	Asukasluku 31.12.2025	Rahoitus v. 2027	Rahoitus v. 2028	Rahoitus v. 2029	Yhteensä 2027-2029
Iisalmi	20 205	7 981 €	7 981 €	7 981 €	23 943 €
Joroinen	4 494	1 775 €	1 775 €	1 775 €	5 325 €
Kaavi	2 547	1 006 €	1 006 €	1 006 €	3 018 €
Keitele	1 922	759 €	759 €	759 €	2 278 €
Kiuruvesi	7 255	2 866 €	2 866 €	2 866 €	8 597 €
Kuopio	126 572	49 996 €	49 996 €	49 996 €	149 988 €
Lapinlahti	8 803	3 477 €	3 477 €	3 477 €	10 432 €
Leppävirta	8 924	3 525 €	3 525 €	3 525 €	10 575 €
Pielavesi	3 873	1 530 €	1 530 €	1 530 €	4 590 €
Rautalampi	2 928	1 157 €	1 157 €	1 157 €	3 470 €
Rautavaara	1 398	552 €	552 €	552 €	1 657 €
Siilinjärvi	21 348	8 432 €	8 432 €	8 432 €	25 297 €
Sonkajärvi	3 521	1 391 €	1 391 €	1 391 €	4 172 €
Suonenjoki	6 549	2 587 €	2 587 €	2 587 €	7 761 €
Tervo	1 388	548 €	548 €	548 €	1 645 €
Tuusniemi	2 270	897 €	897 €	897 €	2 690 €
Varkaus	19 433	7 676 €	7 676 €	7 676 €	23 028 €
Vesanto	1 787	706 €	706 €	706 €	2 118 €
Vieremä	3 295	1 302 €	1 302 €	1 302 €	3 905 €
Yhteensä	248 512	**98 162 €**	**98 162 €**	**98 162 €**	**294 487 €**

Kuntakohtaiset rahoitusosuudet Pohjois-Savon AV-tuotantokannustinta varten vuosille 2027–2029 (0,395 € / asukas, 31.12.2025 väestötietojen perusteella).

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

8. Liitteet

Liite 1 Pohjois-Savon liiton jäsenkuntien maksuosuuksien kehitys vuosina 2017–2027

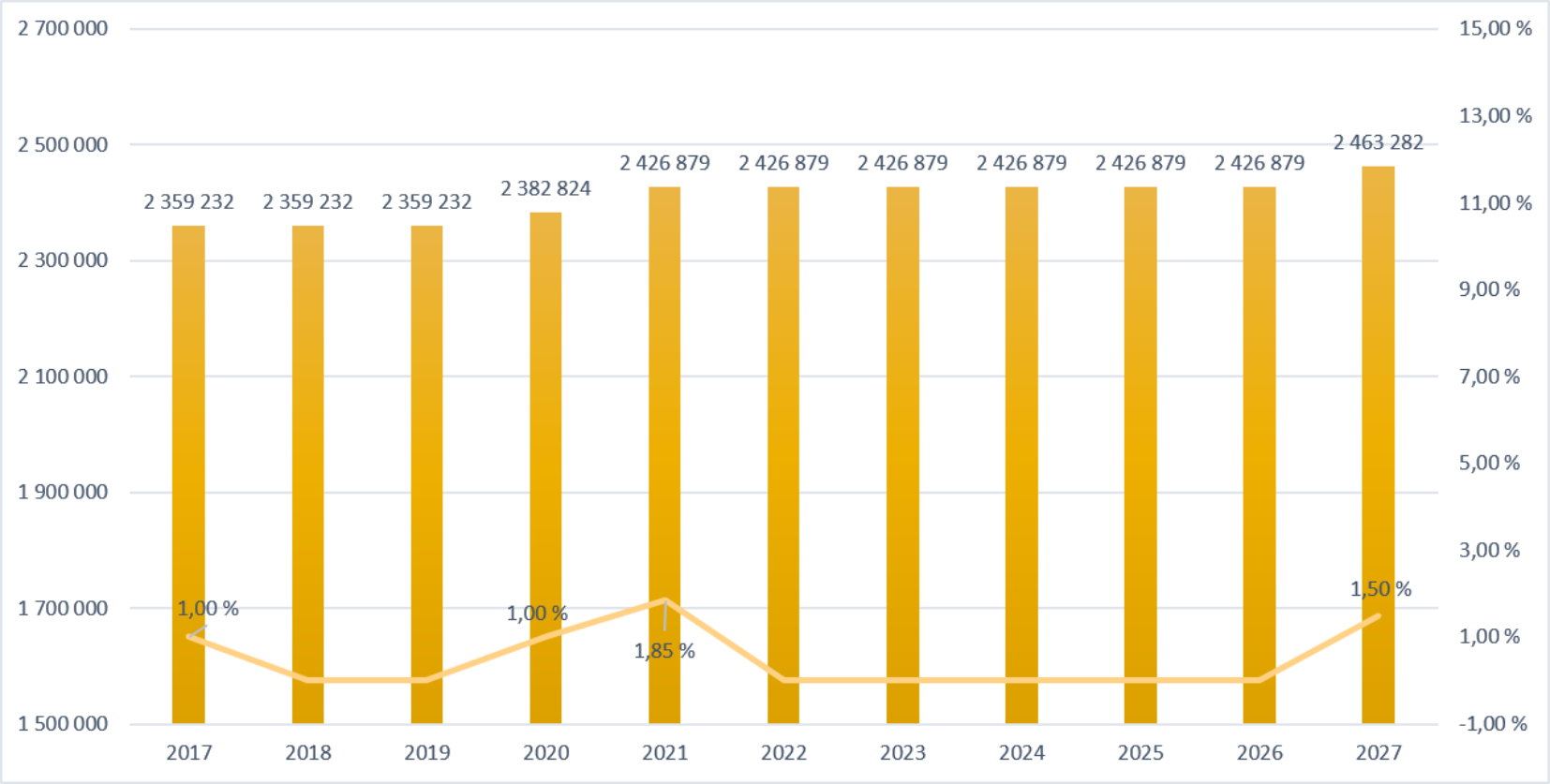

2021 Joroisten kunnan siirtyminen Pohjois-Savon maakuntaan kasvatti jäsenkuntien maksuosuuksien kokonaismäärää noin 44 000 eurolla, muiden kuntien maksuosuuksien pysyessä vuoden 2020 tasolla.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Liite 2 Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet, talousarvio v. 2026

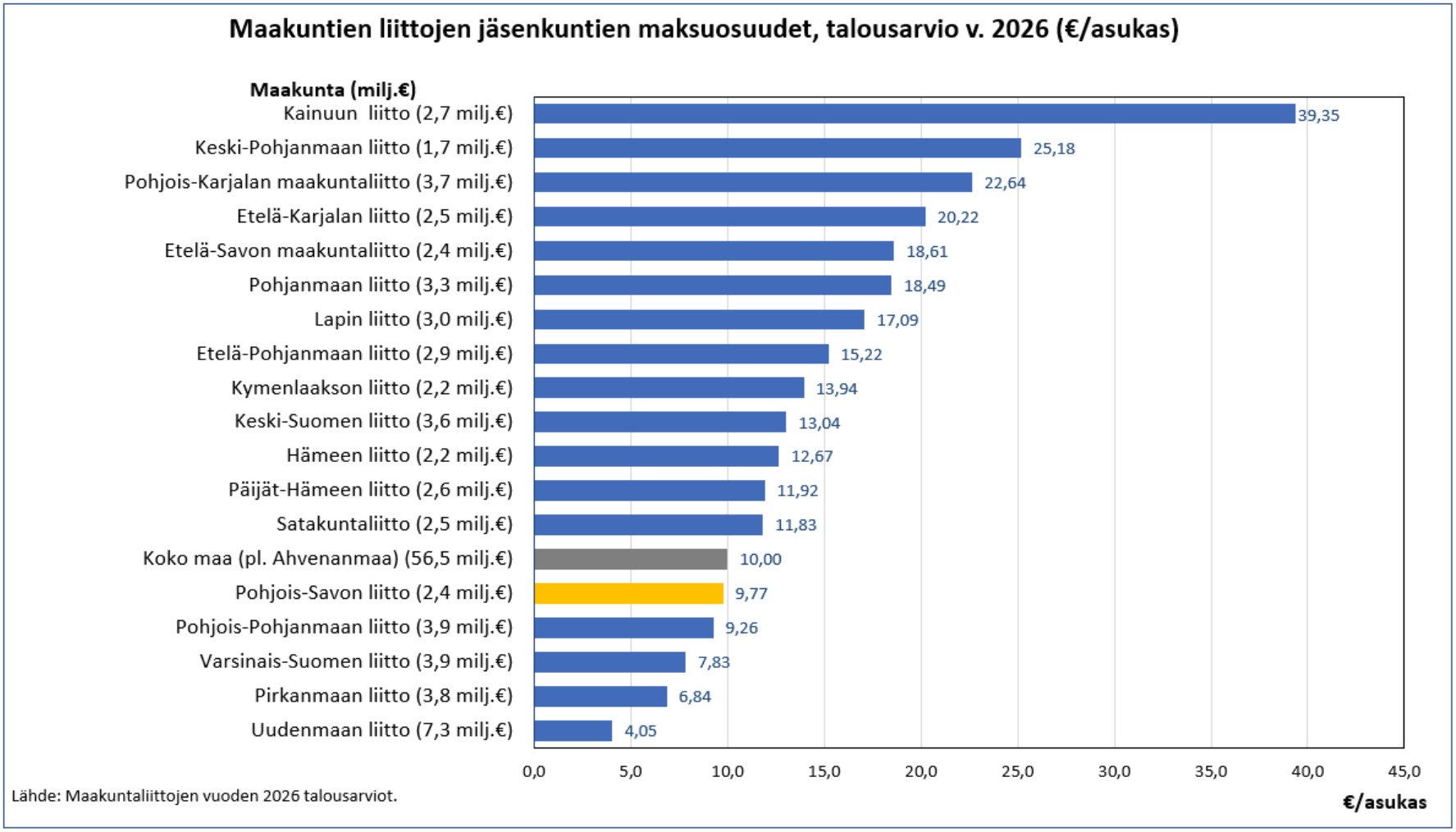

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

POHJOIS-SAVON LIITTO
Maakuntahallitus

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakukiellot (§§ 105-108, 112-115)

Niistä päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Päätöksestä, josta voidaan tehdä kuntalain 134 §:n mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 2 luvun 6 §:n perusteella valittamalla ei myöskään saa hakea muutosta hallinnon sisäiseen määräykseen, joka koskee tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista.

Oikaisuvaatimusohjeet (§§ 102-104, 109-111)

Oikaisuvaatimuskelpoisiin päätöksiin voidaan hakea oikaisua Pohjois-Savon liiton maakuntahallitukselta, Pohjois-Savon liitto, sähköpostilla kirjaamo@pohjois-savo.fi tai kirjeitse osoitteeseen Sepänkatu 1, 70100 Kuopio.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä kuntalain § 137 mukaan:
• se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
• kuntayhtymän jäsenkunta ja sen jäsen.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kuntayhtymän jäsenkunnan ja sen jäsenen katsotaan saaneen kuntayhtymän päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja tai päätös on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä. Kirjeitse tapahtuvan tiedoksiannon kohdalla asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Valitusosoitus

Valituskelpoisiin päätöksiin haetaan muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksen myös asianosainen sekä jäsenkunta ja kunnan jäsen (137 §).

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

Muutos haetaan Itä-Suomen hallinto-oikeudelta:
- Osoite: Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio
- Sähköposti: ita-suomi.hao(at)oikeus.fi
- Puhelin: 029 56 42500 (vaihde)
- Faksi: 029 56 42501
- Virka-aika: 8.00-16.15

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valitusaika on 30 päivää. Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituskirjassa on ilmoitettava:
- valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja muutos, joka siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet

Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjan, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite.

Valituskirjaan on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta valitusaika on luettava.

Valituskirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla asiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valituskirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.

Asian käsittelystä tuomioistuimessa voidaan periä maksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy osoitteesta: https://tuomioistuimet.fi/fi/index/asiointijajulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuthallinto-

oikeudessa.html

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Pohjois-Savon liiton kirjaamosta, osoitteesta kirjaamo@pohjois-savo.fi.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2026